

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Implementace eura a její dopady na ekonomiku Slovenska

Implementation of Euro and Its Impact on the Economy of Slovakia

Student: Bc. Karina Hurtuková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2014

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Karina Hurtuková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: Implementace eura a její dopady na ekonomiku Slovenska
Implementation of Euro and Its Impact on the Economy of Slovakia

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Přistoupení Slovenska k Evropské unii
3. Přijetí eura na Slovensku
4. Evaluace výsledků členství Slovenska v eurozóně
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BALDWIN, Richard a Charles WYPLOSZ. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

CINI, Michelle a Nieves Perez – Solorzano, BORRAGAN. *European Union Politics*. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-954863-7.

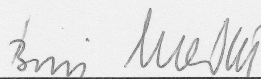
MARSH, David. *The Euro - The Battle for the New Global Currency*. London: Yale University Press, 2011. ISBN 978-0-30-017674-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

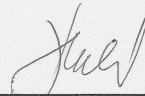
Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 25.04.2014

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

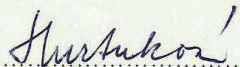

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě, dne 15.7.2014

.....
Bc. Karina Hurtuková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Radomíru Kaňovi Ph.D., za cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval v rámci psaní této diplomové práce.

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	PŘISTOUPENÍ SLOVENSKA K EVROPSKÉ UNII.....	11
2.1	Všeobecná charakteristika Slovenské republiky	11
2.2	Přístupová jednání Slovenska s Evropskou unií	12
2.3	Slovensko a instituce Evropské unie	25
2.3.1	Evropský parlament.....	25
2.3.2	Evropská rada	26
2.3.3	Rada Evropské unie.....	27
2.3.4	Evropská komise	29
2.3.5	Soudní dvůr EU	29
3	PŘIJETÍ EURA NA SLOVENSKU	31
3.1	Národní plán zavedení eura na Slovensku	32
3.1.1	Implementace eura na Slovensku	34
3.1.2	Institucionální zabezpečení implementace eura na Slovensku.....	36
3.1.3	Povinnosti jednotlivých sektorů v procesu implementace eura	38
3.2	Hodnocení plnění maastrichtských kritérií.....	46
3.2.1	ERM II.....	46
3.2.2	Inflace.....	47
3.2.3	Fiskální dluh a deficit	48
3.2.4	Dlouhodobé úrokové sazby	48
3.2.5	Dokončení plnění maastrichtských kritérií.....	50
4	EVALUACE VÝSLEDKŮ ČLENSTVÍ SLOVENSKA V EUROZÓNĚ	52
4.1	Reálná konvergence	53
4.1.1	Výkonnost a komparativní cenová hladina	54
4.1.2	Trh práce a zaměstnanost	57
4.1.3	Otevřenost ekonomiky	60
4.2	Nominální konvergence	64
4.2.1	Kritérium cenové stability	64
4.2.2	Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	66
4.2.3	Kritérium udržitelnosti veřejných financí	67
4.2.4	Kritérium veřejného dluhu	68
4	ZÁVĚR.....	70
	SEZNAM LITERATURY	73

SEZNAM ZKRATEK.....	80
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, OBRÁZKŮ.....	81

1 ÚVOD

Součástí integračního seskupení Evropské unie se Slovenská republika stala po svém vstupu dne 1. května 2004. O necelých pět let později, konkrétně 1. ledna 2009, se připojila k eurozóně. Vytvoření hospodářské a měnové unie (HMU) je považováno za politický projekt, jehož hlavním výstupem je zavedení jednotné měny euro, která má pro chod ekonomik členských států zásadní ekonomické důsledky.

Slovenská republika vstoupila do Evropské unie (EU) dne 1. 5. 2004, k eurozóně se připojila 1. 1. 2009. Vytvoření Hospodářské a měnové unie (HMU) je považováno za politický projekt. Hlavním výstupem HMU je zavedení jednotné měny euro, která má pro chod ekonomik členských států zásadní ekonomické důsledky.

Eurozóna je skupinou členských států EU, jejichž společnou měnou je euro. Zmíněné uskupení vzniklo v lednu 1999, když Evropská centrální banka přebrala zodpovědnost za měnovou politiku od národních centrálních bank jedenácti členských států EU. V současnosti tvoří eurozónu 18 členských států. Podmínkou vstupu do eurozóny pro všechny země je splnění konvergenčních kritérií. Konvergenční kritéria stanovují ekonomické a právní předpoklady pro úspěšnou účast v měnové unii a přijetí společné měny euro. Všechny členské země EU jsou členy Hospodářské a měnové unie, avšak ne všechny zavedly euro.

Jednotná měna je důležitým nástrojem měnové politiky. Přesun kompetencí v oblasti měny může mít velký význam na schopnost vlády zasahovat do stavu ekonomiky. Proces implementace jednotné měny proto nebyl jednoduchý a předcházely mu rozsáhlé diskuse v politické, odborné, ale i veřejné rovině. Jednoznačný názor na výhody ze zavedení eura neexistuje. Při vzniku projektu jednotné měny si některé členské státy na základě primárního práva vymohly výjimku neparticipovat na společné měně. Konkrétně se jedná o Dánsko a Velkou Británii. Ostatní země EU musí dříve či později jednotnou měnu zavést.

Cílem práce je zhodnocení integrace Slovenské republiky do struktur Hospodářské a měnové unie, a to za pomoci ukazatelů reálné a nominální konvergence. Všechny ukazatele byly hodnoceny také pro jiné vybrané země, například Estonsko, které je členem eurozóny a dále také pro Českou republikou, která jejím členem není.

V rámci stanoveného cíle byla formulována následující hypotéza: *Přijetí eura na Slovensku přispělo k rychlejšímu hospodářskému růstu této země.*

Metodami použitými při vypracování této práce je především metoda deskripce a komparace. V poslední, praktické části, je při evaluaci členství Slovenska v eurozóně využito analyticko - syntetických poznávacích postupů.

Text práce je rozdělen do tří vzájemně provázaných kapitol, přičemž první kapitolu lze považovat za převážně teoretickou. Druhá kapitola je z části teoretická i analytická. Poslední, třetí kapitola se zaměřuje na naplnění výše zmíněného hlavního cíle této práce, tj. analyzuje danou problematiku na reálných datech.

První kapitola, nesoucí název *Přistoupení Slovenska k Evropské unii*, se zaměřuje na objasnění základní problematiky související se vstupem této země do struktur EU. Přiblížena je všeobecná charakteristika, vedení přístupových jednání a zastoupení Slovenska v jednotlivých institucích.

Druhá kapitola se následně zabývá problematikou přijetí eura na Slovensku. Je zde rozebrán Národní plán zavedení eura na Slovensku. Pozornost je věnována plnění konvergenčních kritérií, jakožto kritérií, jejichž splnění je nezbytné pro vstup země do eurozóny.

V rámci třetí kapitoly s názvem *Evaluace výsledků členství Slovenska v eurozóně*, jsou blíže rozebrány vybrané ukazatele reálné a nominální konvergence. Podstatou této kapitoly je především zhodnotit potřebná data pro následné potvrzení či vyvrácení výše stanovené hypotézy.

2 PŘISTOUPENÍ SLOVENSKA K EVROPSKÉ UNII

V roce 2004 došlo k největšímu rozšíření Evropské unie. Slovenská republika (SR) přistoupila k Evropské unii 1. května 2004 společně s dalšími devíti státy¹. Slovensko vyjádřilo svůj pozitivní přístup k EU podáním své žádosti o členství v EU 27. června 1995. V následujících letech došlo k řadě jednání, která probíhala ve formátu mezivládních konferencí. Od běžných mezinárodních jednání se tyto jednání lišily nejenom obsahem a rozsahem, ale také počtem aktérů. Na jedné straně jednalo Slovensko a na druhé straně 15 států EU. Slovensko bylo součástí rozsáhlé skupiny dvanácti jednajících kandidátů. Pouze deseti z nich se podařilo v roce 2002 uzavřít přístupová jednání.

2.1 Všeobecná charakteristika Slovenské republiky

Slovenská republika vznikla po rozpadu Československa dne 1. 1. 1993. Státním zřízením je republikou s parlamentním systémem. Její ústavní systém se skládá z *ústavní a zákonodárné moci*, kterou vykonává Národní rada Slovenské republiky, dále potom z moci *výkonné*, která je reprezentována prezidentem² a vládou SR a z moci *soudní*, opírající se o ústavní soud a ostatní soudy.

Slovenská republika leží ve střední Evropě. Jejími sousedními státy jsou Česká republika, Polsko, Maďarsko, Rakousko a Ukrajina. Celková délka hranic je 1 672 km. Nejdelší hranici tvoří s Maďarskem, a sice 668, 6 km. Nejkratší, v délce 8,5 km, s Ukrajinou.

Slovensko má 5 415 450 obyvatel. Jeho rozloha činí 4 903 347 km², z čehož 2 436 879 km² (49,7 %) tvoří zemědělská půda, 2 004 100 km² (41 %) lesní půda, 92 895 km² (2 %) vodní plocha, 224 671 km² (5 %) zastavěná plocha a 144 844 km² (3 %) ostatní plochy. Průměrná hustota osídlení se pohybuje okolo 110 obyvatel/km². Slovenská republika je z geografického hlediska značně rozmanitá a pestrou krajinou, která se z velké části se rozprostírá na hornatém a členitém území. Vysočiny a hory pokrývají 60 % jejího území, nížiny potom 40 %. Nadmořská výška se pohybuje v rozpětí od 94 m n. m. (obec Streda nad Bodrogom) do 2 655 m n. m. (Gerlachovský štít). Z celoevropského hlediska má Slovenská republika charakter podhorské až horské krajiny. Za největší řeku v zemi je považován Dunaj (2000m³/sec.) a nejdelší Váh (367,2km).

¹ Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko.

² 2004-2014 doc. JUDr. Ivan Gašparovič, CSc., od 15.6. Ing. Andrej Kiska.

Hlavním městem Slovenska je Bratislava se 426 927 obyvateli. Země je administrativně členěna na 8 samosprávních krajů³, 79 okresů, 138 měst a 2 993 obcí (počet obcí k 31. 12. 2013).

Z hlediska Euroregionů je důležité rozdělení země na tzv. regiony NUTS. Celé území Slovenska spadá do NUTS I. Dále jsou na území SR vyčleněné 4 regiony NUTS 2 (Bratislavský kraj, Západní Slovensko, Střední Slovensko a Východní Slovensko), 8 regionů NUTS 3, 79 regionů LAU I a 293 regionů LAU II (Regionální informační servis, 2014).

Slovensko je členem Visegrádské čtyřky⁴, Organizace spojených národů (OSN), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Světové obchodní organizace (WTO), Mezinárodního měnového fond (MMF), Světové banky (WB), Rady Evropy, Evropské unie (EU), Evropského hospodářského prostoru (EEA), Eurozóny, Evropské celní unie, Schengenského prostoru, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a dalších mezinárodních organizací (BusinessInfo, 2014).

2.2 Přístupová jednání Slovenska s Evropskou unií

Dne 27. června 2005 se konalo jednání Evropské rady (ER) v Cannes (Francie), kde Slovensko předložilo svou žádost o členství v EU. Jelikož žádost k členství podalo více zemí Evropy, požádala Evropská rada na konci roku 1995 Evropskou komisi (EK) o vypracování posudku k žádostem jednotlivých zemí, což bylo učiněno v roce 1997.

Cílem posudku bylo především podání zprávy o plnění tzv. *Kodaňských kritérií*⁵. Evropská komise ve svém posudku k žádosti SR o členství k EU konstatovala, že Slovensko nesplňuje uspokojivým způsobem politická kritéria, a to vzhledem k narušení stability

³ Kraj: Bratislavský, Trnavský, Nitrianský, Trenčianský, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický.

⁴ Visegrádskou čtyřku tvoří Polsko, Maďarsko, Česká republika a Slovensko. V únoru 1991 se představitelé těchto zemí ve Visegrádu dohodli na přístupu k evropské integraci. Potvrdili svůj zájem o úplnou integraci do evropských politických, hospodářských, bezpečnostních a legislativních struktur a byla dohodnutá i spolupráce při integraci.

⁵ Stanoveny ER v roce 1993. Jedná se o kritéria, které musí země splňovat, aby mohla vstoupit do EU, a sice o:
1) stabilní instituce zaručující demokracii, právní stát, dodržování lidských práv, úctu k menšinám a jejich ochranu,
2) fungující tržní hospodářství a schopnost vyrovnat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v Unii,
3) schopnost plnit závazky vyplývající z členství, včetně podpory cílů Unie - veřejnou správu, která dokáže provádět a spravovat právní předpisy EU v praxi.

V prosinci 1995 byla tyto kritéria rozšířena o zabezpečení a vytvoření nevyhnutelných administrativních kapacit pro implementaci acquis. I přes takto stanovené podmínky si Unie vyhrazuje právo rozhodnout, kdy bude připravena přijmout nové členy.

ústavních institucí a nedostatkům ve fungování demokracie. Na základě tohoto posudku Evropská rada zamítla otevření přístupových jednání s touto zemí.

Evropská rada ustanovila, že EK bude předkládat pravidelné zprávy a doporučení, která jsou důležitá pro zahájení bilaterálních mezivládních konferencí, během kterých dochází k posouzení pokroku kandidátských zemích v plnění Kodaňských kritérií.

V roce 2008 byla zahájena přístupová jednání pouze se šesti státy⁶. Dalším mezníkem pro Slovensko na cestě do EU byly parlamentní volby, po kterých komisař Hans van de Broek nabídl tehdejšímu premiérovi Mikulášovi Dzurindovi pomoc při vytvoření Pracovní skupiny na vysoké úrovni. Cílem této skupiny bylo podpoření snahy Slovenské republiky opětovně rozjet a urychlit proces přípravy na vstup do Evropské unie. Tato skupina splnila svůj cíl a Evropská rada na summitu ve Vídni, konaném v prosinci 1998 konstatovala, že Slovenská republika udělala pokrok v plnění politických kritérií (Evropská komise, 2000).

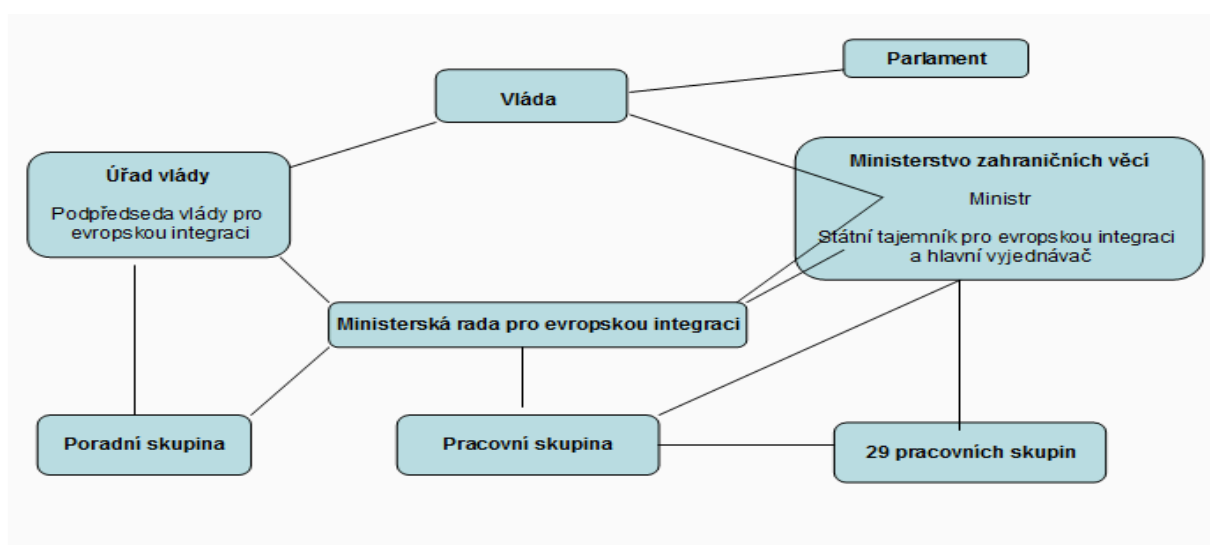
Období po parlamentních volbách bylo charakterizováno jako začátek nové kvality vztahů a intenzivnějšího politického dialogu mezi SR a EU, během kterého se vztahy postupně měnily. Hlavní prioritou slovenské vlády a parlamentu bylo rozhodnutí Evropské rady zahájit přístupová jednání. Dalším mezníkem na cestě Slovenska do EU byl rok 1999, kdy EK ve své Pravidelné zprávě o pokroku doporučila ER zahájení přístupových jednání se Slovenskem. Pokrok byl zaznamenán především z hlediska politických kritérií, který se projevil slazením volebního zákona s nálezem Ústavního soudu. V prosinci 1998 se konaly volby do místní samosprávy a v květnu 1999 poprvé v historii Slovenska přímé prezidentské volby, kterými se skončilo 15-měsíční uvolnění prezidentského úřadu a začal působit stabilizující faktor fungování politického systému. V ekonomické oblasti byla pozornost věnována opatřením na zabezpečení makroekonomické stabilizace a obnovy makroekonomické rovnováhy. Byla přijata důležitá rozhodnutí, týkající se efektivní restrukturalizace a privatizace bankovního odvětví a upevnění finanční disciplíny podnikatelského odvětví. V rámci vnitřního trhu byl přijat zákon o statní pomoci, zákon o technických požadavcích a shodě výrobků a zákon o veřejném obstarávání. Uvedená opatření přispěla ke zvýšení transparentnosti ekonomických rozhodnutí v souladu s doporučením EK. (Rada Evropské unie, 2004).

Na začátku přístupových procesů se reprezentace Slovenska mohla dlouhodobě opírat o pravidelnou, otevřenou komunikaci o všech projednáních, týkajících se jednotlivých kapitol

⁶ Česká republika, Estonsko, Kypr, Maďarsko, Polsko, Slovinsko.

a o jejich obsazích před a po jejich uzavření s parlamentními výbory, parlamentními politickými stranami a s partnery v Konzultačním výboru Ministerské rady vlády pro integraci. Výsledkem bylo udržení a posílení pro integračního politického konsensu. Vláda SR přijala a implementovala Strategii přípravy obyvatelstva na vstup do EU (Evropská komise, 1999 a 2000). Pro lepší koordinaci a spolupráci při jednáních bylo potřeba vytvořit orgány na úrovni vlád a ministerstev, a to s využitím mimovládních organizací (viz. Obr. 1.1).

Obr. 2.1: Koordinace integračního procesu na Slovensku⁷

Zdroj: Figeľ, 2003, vlastní zpracování.

Vládním koordinačním a poradním orgánem SR pro evropskou integraci byla Ministerská rada pro evropskou integraci. Tento orgán je složen z premiéra vlády pro evropskou integraci, lidská práva a menšiny. Členy jsou ministři zahraničních věcí, hospodářství, zemědělství, ministři financí, vnitra a státní tajemník MZV SR.

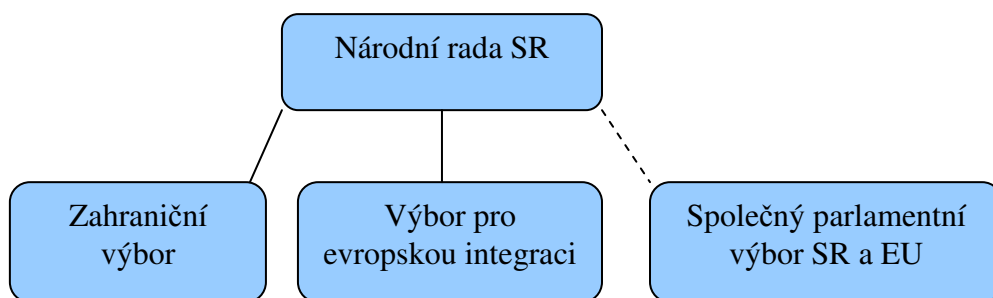
Pod gescí Ministerské rady pro evropskou integraci i státního tajemníka pro evropskou integraci na Ministerstvu zahraničních věcí SR pracovalo 29 pracovních skupin. Úkolem těchto skupin bylo v procesu vyjednávání s EU zvláště připravovat a informovat členy Ministerské rady o všem, co se podařilo, respektive nepodařilo vyjednat. V čele stál hlavní vyjednávač SR pro vstup do EU, Ján Figeľ a rada byla složena z generálních ředitelů Úřadu vlády SR, ministerstev a ústředních orgánů státní správy.

⁷ Ministerská rada pro evropskou integraci je koordinační a poradní orgán SR, skládající se z premiéra a ministrů. Úkolem Pracovní skupiny je příprava a informování Rady, v jejím čele stojí hlavní vyjednávač. Poradní skupina je poradním orgánem Rady a předsedá ji podpředseda vlád, zastoupeny jsou vědecké instituce, odbory.

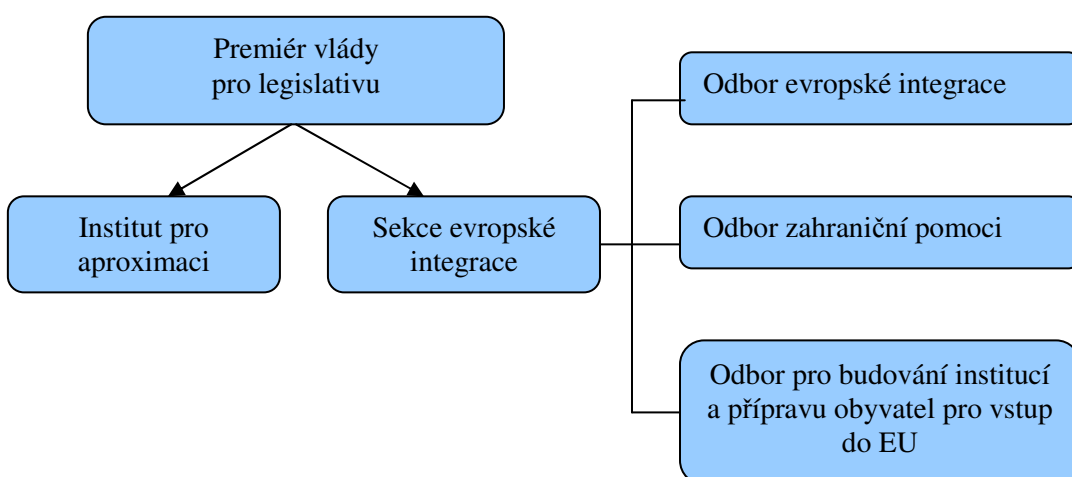
Ministerská rada pro evropskou integraci si, spolu s úřadem vlády a především s premiérem vlády pro evropskou integraci vytvořili i Poradní skupinu, nebo-li Konzultační výbor, ve které byly zastoupeny vědecké instituce, odbory, asociace zaměstnavatelů, mimovládní organizace apod.

Obr. 2.2: Ústřední orgány státní správy a NR SR v procesu integrace SR do EU

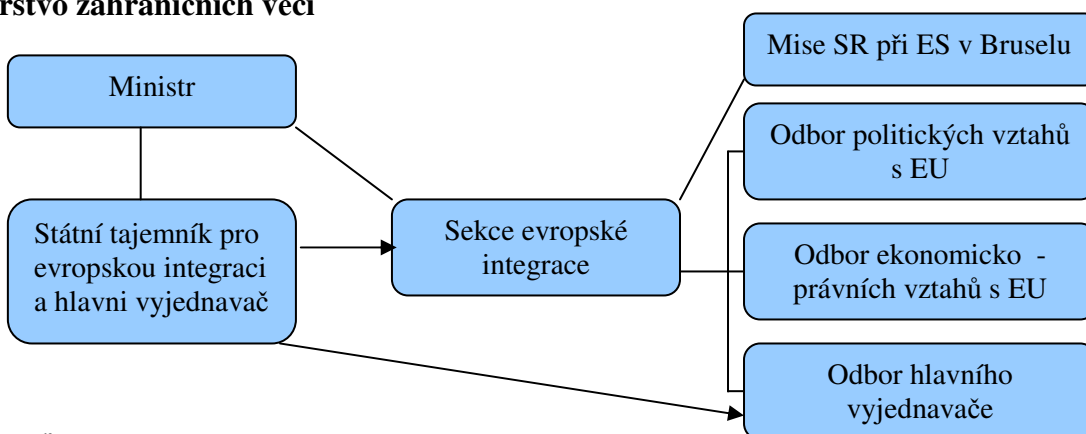
Parlament

Úřad vlády

Ministerstvo zahraničních věcí

Zdroj: Figel', 2003, vlastní zpracování.

Z Obr. 2.2 lze vidět, že do procesu integrace byla zapojená i Národní rada Slovenské republiky. Mimo pléna parlamentu při schvalování důležitých kroků SR, zákonů a norem se do procesu integrace nevyhnutně zapojili i poslanci Zahraničního výboru, Výboru pro evropskou integraci a Společný parlamentní výbor EU a SR.

Třetím klíčovým operátorem na eurointegrační mapě Slovenska byl i Úřad vlády SR, především úřad premiéra vlády pro legislativu. Legislativní dílnou a oporou celého integračního procesu na Slovensku byl především Institut pro aproximaci práva EU a Sekce evropské integrace. Ze Sekce evropské integrace zvlášť Odbor evropské integrace, Odbor zahraniční pomoci a také Odbor pro budování institucí a přípravu obyvatel pro vstup do EU.

Čtvrtým opěrným bodem v procesu integrace SR do struktur EU bylo Ministerstvo zahraničních věcí Slovenské republiky. Přirozeným spojovatelem a prvním pilířem tohoto procesu na MZV SR byl a je ministr zahraničních věcí a státní tajemník pro evropskou integraci. Sekce evropské integrace přímo spravovala Misi SR u Evropských společenstvích v Bruselu, druhým pilířem byl Odbor politických vztahů s EU a třetím pilířem byl Odbor ekonomicko-právních vztahů s EU. Státní tajemník byl v přístupovém procesu hlavním vyjednávačem SR pro vstup do EU, ale byl součástí i dvou pilířů a to Sekce evropské integrace a MZV SR a patřil i do Odboru hlavního vyjednávače, jak je vidět na Obr. 2.2 (Ministerstvo zahraničních věcí SR, 2014).

Historie vztahů mezi Slovenskou republikou a Evropskou unií začala podpisem tzv. asociačních smluv dne 4. října 1993. Dohodu o přidružení SR k EU následně ratifikoval Evropský parlament 27. října 1993. Národní rada SR ji ratifikovala 15. prosince 1993. Asociační dohoda vstoupila v platnost 1. února 1995 po tom, co ji ratifikovaly parlamenty všech členských zemí.

Přihlášku do EU podal za Slovensko 27. června 1995 premiér Vladimír Mečiar, a to na summitě EU v Cannes. Přihlášku doplňovalo Memorandum vlády SR, podle kterého chtělo Slovensko do EU vstoupit kolem roku 2000.

Evropská rada požádala Evropskou komisi o vypracování posudku k žádosti Slovenska o členství s cílem zhodnotit pokrok Slovenska v plnění Kodaňských kritérií. Evropská komise měla vůči Slovensku vážné výhrady spojené s nestabilitou institucí a nedostatky ve fungování demokracie. Evropská rada na základě tohoto hodnocení

nedoporučila v Lucemburku v prosinci 1997 začít přístupová jednání se SR. Na summitu se rozhodlo, že intenzivní jednání o členství bude vést EU s Českou republikou, Polskem, Maďarskem, Kypr, Slovinskem a Estonskem. Slovensko tedy vypadlo z první vlny rozšiřování. Vztahy mezi EU a zeměmi, které zůstaly před branami prvního kola byly upravovány individuálními Partnerstvími pro vstup, které byly zaměřeny na speciální oblasti Kodaňských kritérií, ve kterých vyloučené země zůstaly pozadu (Euroskop, 2003).

Negociační proces na Slovensku byl oficiálně odstartován 15. února 2000, kdy ministr zahraničních věcí SR odevzdal předsednické zemi, Portugalsku, Všeobecnou negociační pozici Slovenské republiky. Při této příležitosti představila SR ambiciózní ale realistický plán. Plán obsahoval závazek koordinace legislativy s právem EU a vytvoření odpovídající administrativní kapacity do konce roku 2002. Byl stanoven termín pro přijetí a implementaci *acquis communautaire*⁸, který byl stejný, jako referenční datum pro vstup do EU⁹ (Evropská komise, 2010).

Vlastní jednání započala 28. března 2000, když portugalské předsednictví zveřejnilo otevření rozhovorů o vstupu v osmi z dvacetidevíti kapitol z celkem 31 kapitol, kterým je věnována pozornost v následujícím textu. Příprava na negociační proces pochopitelně probíhala už mnohem dříve, než se rozhovory oficiálně otevřely. Hlavním garantem přípravy a koordinace negociačního procesu se stalo Ministerstvo zahraničních věcí a hlavním vyjednávačem pro vstup do Unie se stal státní tajemník ministerstva Ján Figel'.

V rámci negociačních příprav bylo vytvořeno 29 pracovních skupin podle struktury, kterou schválila Rada pro všeobecné záležitosti v Lucemburku v prosinci 1997. Tyto skupiny byly vytvořeny jako reakce na požadavek Komise vypracovat Národní strategii pro přijetí *acquis communautaire*, která se v kandidátských zemích stala známou pod názvem **Národní program pro přijetí *acquis***. Je nutné si uvědomit, že slovenský Národní program se tvořil v období, kdy Evropská komise formulovala dokument Partnerství pro vstup a kdy v Lucemburku padlo rozhodnutí o rozdělení kandidátských zemích do dvou skupin. Slovenská republika už od začátku tzv. zesílené předvstupní strategie zaměřovala svoji práci administrativně pro budoucí negociace. Etablování struktury 29 pracovních skupin se stalo slibnou základnou pro naplnění integračních ambicí.

⁸ Francouzský termín pro právní řád Evropské unie. Označuje souhrn všech právních pravidel v jakékoliv formě (obecně závazných i individuálně závazných aktů) a dokonce i právně nezávazných dokumentů (deklarace, prohlášení, Bílé knihy, strategie atd.), které se vztahují k činnosti Evropské unie.

⁹ 1. květen 2004.

Uvedená struktura kopíruje 29 negociačních kapitol, kterých je však ve skutečnosti 31, včetně kapitoly pro administrativní kapacity. Poslední kapitolu označenou jako „Různé“ bylo možno vymezit negativně, jako všechno to, co nepatří do ostatních třiceti kapitol.

Na začátku jednání Slovensko vyjádřilo svůj postoj k cílům Amsterodamské smlouvy a zavázalo se k její plné akceptaci. Slovensko vyjádřilo také svůj pozitivní postoj k jednotnému trhu, společným politikám EU a k připojení se k Hospodářské a měnové unii (EMU)¹⁰. Dále souhlasilo s cílem Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) a projevilo zájem při formování Evropské bezpečnostní a obranné politiky (EBOP). Vyjádřilo také svůj kladný postoj k oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, a to jak v oblasti spolupráce při kontrole hranic, v oblasti azylové a migrační politiky, tak také v boji proti terorismu, pašování drog a organizovanému zločinu (EuroInfo, 2011).

Přístupový proces měl pozitivní vliv na stabilitu politického a domácího prostředí. Slovensko vnímalo propojení prvků Evropské unie, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Severoatlantické aliance (NATO), které měly vliv na vstup této země do těchto institutů¹¹.

V prvním pololetí roku 2000, za předsednictví Portugalska, bylo otevřeno osm negociačních kapitol legislativy EU a ještě téhož roku bylo šest z nich předběžně uzavřeno, jak je vidět v Tab. 2.1 (Adamiš, 2003).

Tab. 2.1: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 1. pololetí roku 2000

Otevřené kapitoly	Uzavřené kapitoly
06 – Hospodářská soutěž	
12 - Statistika	12 - Statistika
16 – Malé a střední podniky	16 – Malé a střední podnikání
17 – Věda a výzkum	17 – Věda a výzkum
18 – Školství	18 – Školství
20 – Kultura a audiovizí	
26 – Vnější vztahy	26 – Vnější vztahy
27 – Společná zahraniční a bezpečnostní politika	27 - SZBP

Zdroj: Figel', 2003, vlastní zpracování.

Kapitoly jako Malé a střední podniky, Školství, Věda a výzkum, Společná zahraniční a bezpečnostní politika, Statistika a Vnější vztahy byly uzavřeny, jelikož nevyžadovaly

¹⁰ Slovensko přistoupilo k EMU 1. ledna 2009.

¹¹ Slovensko se stalo členem OECD 14. prosince 2000, členem NATO je od 23. března 2004.

výraznější modifikaci slovenské legislativy. Další dvě kapitoly Hospodářská soutěž a Kultura a audiovize byly uzavřeny v následujících letech.

Během francouzského předsednictví¹² bylo otevřeno dalších osm kapitol, z nichž SR uzavřela pouze čtyři kapitoly *acquis communautaire*, kterými jsou Rybolov, Průmyslová politika, Kultura a audiovize a Ochrana spotřebitele, jak je vidět v níže uvedené tabulce v Tab. 2.2.

Tab. 2.2: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 2. pololetí roku 2000

Otevřené kapitoly	Uzavřené kapitoly
03 - Volný pohyb služeb	
04 - Volný pohyb kapitálu	
08 - Rybolov	08 - Rybolov
09 - Doprava	
15 - Průmyslová politika	15 - Průmyslová politika
19 - Telekomunikace a informační technologie	
	20 - Kultura a audiovize
23 - Ochrana spotřebitele	23 - Ochrana spotřebitele
25 - Celní unie	

Zdroj: Figel, 2003, vlastní zpracování.

S očekáváním dalšího pokroku v jednáních Slovensko v prosinci 2000 předložilo EU negociační postoj ve zbylých negociačních kapitolách. Během roku 2000 mělo Slovensko za cíl otevřít minimálně polovinu kapitol. Takto stanovený cíl se podařilo dodržet. ***Celkem bylo otevřeno šestnáct kapitol z jednácti, z nichž deset bylo zdárně uzavřeno*** (Evropská komise, 2010).

V prvním pololetí roku 2001, během švédského předsednictví, vzhledem k předpokládanému přistoupení všech zemí Visegrádské skupiny¹³ do EU Slovensko kladlo důraz především na kapitoly týkající se vnitřního trhu¹⁴. Během tohoto předsednictví bylo otevřeno devěťadvacet kapitol, uzavřít se jich podařilo devět, jak je vidět v Tab. 2.3.

Během již zmíněného švédského předsednictví Slovensko dosáhlo přechodného období v kapitolách Volný pohyb osob, kapitálu a služeb. V rámci Volného pohybu osob byla společná pozice EU kompromisem členských zemí, přičemž v návrhu byl zakomponován

¹² Francouzské předsednictví se konalo v 2. pololetí roku 2000, konkrétně od 1.7. do 31.12.2002.

¹³ Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko.

¹⁴ Volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu.

požadavek Rakouska a Německa na sedmileté přechodné období ve struktuře 2+3+2 roků. Navrhnutý flexibilní model byl určen pro země, které neměly zájem ochraňovat svůj trh práce. Tento model umožňoval liberalizaci trhu práce ihned po vstupu do EU. Slovensko mohlo uplatnit reciproční opatření vůči Německu a Rakousku v oblasti poskytování služeb v příhraničních oblastech.

V rámci kapitoly volného pohybu kapitálu SR po vstupu do EU uplatnilo sedmileté přechodné období na nákup zemědělské a lesní půdy cizinci. V rámci kapitoly volného pohybu osob Slovensko vyjednálo tříleté přechodné období na uplatňování článku 4 Směrnice č. 97/9/ES, která upravuje kompenzační schéma pro investory a určuje výši garantovaných prostředků investorů na minimálně 20 000 € (Směrnice EU 97/9 o odškodňování investorů).

Tab. 2.3: Otevřené a uzavřené kapitoly v 1. pololetí roku 2001

Otevřené kapitoly	Uzavřené kapitoly
01 - Volný pohyb zboží	01 - Volný pohyb zboží
02 - Volný pohyb osob	02 - Volný pohyb osob
	03 - Volný pohyb služeb
	04 - Volný pohyb kapitálu
05 - Právo společnosti	05 - Právo společnosti
07 - Zemědělství	
10 - Daně	
11 - Hospodářská a měnová unie	11 - Hospodářská a měnová unie
13 - Sociální politika a zaměstnanost	13 - Sociální politika a zaměstnanost
14 - Energetika	
	19 - Telekomunikace a informační technologie
21 - Regionální politika	
22 - Životní prostředí	
24 - Spravedlnost a vnějškové vztahy	
	25 - Celní unie
28 - Finanční kontrola	
29 - Rozpočtová a finanční ustanovení	

Zdroj: Figel', 2003, vlastní zpracování.

Od druhé poloviny roku 2001, během belgického předsednictví, docházelo k nejnáročnější fázi jednání. Projednávaly se rozsáhlejší kapitoly z hlediska objemu acquis i negociační požadavky Slovenska. Během tohoto předsednictví nebyla otevřena žádná

kapitola, ale byly uzavřeny další tři kapitoly¹⁵, které byly otevřeny během švédského předsednictví, jak je vidět v Tab. 2.4 (Evropská komise, 2001).

Tab. 2.4: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 2. pololetí roku 2001

Otevřené kapitoly	Uzavřené kapitoly
	14 - Energetika
	22 - Životní prostředí
	28 - Finanční kontrola

Zdroj: Figel, 2003, vlastní zpracování.

Během belgického předsednictví Slovensko vyjednálo *pětileté přechodné období v rámci kapitoly Energetika*, během kterého vybudovalo potřebné zásobníky a tím se stalo schopným udržet povinné nouzové zásoby ropy a ropných výrobků, které stanovovala Směrnice č. 68/414/ES. Dále získalo přechodné období v oblasti životního prostředí, kdy v případě spalování nebezpečného odpadu získalo tříleté přechodné období pro jedenáct spaloven nemocničního odpadu a čtyřleté pro tři provozovatele nových spaloven nebezpečného odpadu (Směrnice Rady 68/414/EHS ze dne 20. prosince 1968).

Slovensko vcházelo do roku 2002 s primárním cílem uzavřít veškeré rozjednané kapitoly z minulých období. Během španělského předsednictví v první polovině roku 2002 byly předběžně uzavřeny čtyři kapitoly, a sice Daně, Doprava, Spravedlivost a Vnitřní věci, jak je vidět v níže uvedené tab. 2.5. Dále byla zčásti uzavřena kapitola Zemědělství, týkající se veterinární a fytosanitární legislativy¹⁶ (Evropská komise, 2002).

Tab. 2.5: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 1. pololetí roku 2002

Otevřené kapitoly	Uzavřené kapitoly
	07 - Zemědělství (Fytosanitární a veterinární část)
	09 - Doprava
	10 - Daně
	24 - Spravedlnost a vnitro
30 - Instituce	30 - Instituce

Zdroj: Figel, 2003, vlastní zpracování.

V tomto období si Slovensko vyjednálo přechodné období v kapitolách Daně, Dopravní politika a Zemědělství. V případě kapitoly Daně šlo o prioritní kapitolu z toho

¹⁵ Energetika, Finanční kontrola, Životní prostředí.

¹⁶ Týkající se bezpečnosti potravin.

důvodu, že SR požádala o vícero výjimek v oblasti daní z přidaných hodnot a spotřebních daní. Za nejtěžší získaný negociační výsledek lze považovat přechodné období na zdaňování cigaret, v původně požadované délce pěti let, které *nerozlišuje staré a nové acquis*. Dále Slovensko získalo přechodné pětileté období na zachování snížené sazby daně z přidané hodnoty na plyn, elektrickou a tepelnou energii. Čtyřleté přechodné období získalo na snížení daně z přidané hodnoty týkající se staveb a stavebních prací s účelem bydlení. V dopravní politice si vyjednalo přechodné období v modelu 2+2+1. Bylo dohodnuto, že nebude povoleno provozovat nákladní silniční dopravu na území jiného státu.

V druhé polovině roku 2002, kdy se předsednictví ujalo Dánsko, bylo z pohledu Slovenska strategickým cílem realizovat závěry summitů v Laekenu¹⁷ a Seville¹⁸. Na počátku dánského předsednictví byla uzavřena kapitola Regionální politika. **Hlavní prioritou předsednictví Dánska bylo uzavřít kapitoly týkající se citlivých finančních otázek s dopadem na finance**¹⁹, které měly za cíl zabezpečit rovnováhu práv a povinností plynoucích z členství v EU, a to zabezpečit pozitivní rozpočtové bilance v prvních letech členství v EU, jak je vidět v Tab. 2.6 (Figeľ, 2003).

Tab. 2.6: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 2. pololetí roku 2002

Otevřené kapitoly	Uzavřené kapitoly
	06 - Hospodářská soutěž
	07 - Zemědělství
	21 - Regionální politika
	29 - Rozpočtová a finanční ustanovení
31 - Různé	31 - Různé

Zdroj: Figeľ, 2003, vlastní zpracování.

Přechodné období bylo vyjednáno v oblasti Hospodářské soutěže a Zemědělství. V rámci hospodářské soutěže lze zmínit poskytnutí státní pomoci firmě působící v automobilovém průmyslu ve výšce 30 % z oprávněných nákladů. V rámci zemědělství se přechodné tříleté období týkalo využívání systému skladištních záložních listů.

¹⁷ Laekenský summit, který se konal v prosinci 2001, přijal Deklaraci o budoucnosti Evropy. Dokument obsahoval tři části:

- 1) Evropa na rozcestí,
- 2) Výzvy a reformy v obnovené Evropě,
- 3) Svolání konventu o budoucnosti Evropy.

Předpokladem tohoto summitu byla připravenost deseti kandidátských zemí na vstup do EU.

¹⁸ Sevillský summit o pokračování institucionální reformy a přípravě smlouvy o přistoupení, který se konal v červnu 2002. Předpokladem summitu bylo uzavření předstupních jednání do konce roku 2002.

¹⁹ Horizontální část kapitoly Zemědělství a kapitoly Rozpočet.

V říjnu 2002 se konal summit EU v Bruselu, který představoval významný přelom v jednání s EU, jelikož vytvořil předpoklady pro nadefinování jmenovité pozice EU v otázkách týkajících se financí. Kandidátským zemím byl přiznán nárok na přímé platby z rozpočtu, na jejich výši a také způsob jejich uplatňování. ***Slovensko realizovalo své platby do rozpočtu EU až od května 2004.***

V říjnu téhož roku se konalo jednání v Kodani, kde dominovaly otázky týkající se režimu přímých plateb a vzhledem na krácení Berlínského stropu pro financování rozšiřování i otázka využití vytvořené rezervy na zabezpečení individuálních potřeb přistupujících zemí (König a kol., 2009). V případě Slovenské republiky se to týkalo rozvoje venkova, kompenzačních plateb a posílení Schengenského prostoru.

V prosinci 2002 došlo k závěrečnému výsledku jednání, kde Slovensko dosáhlo v otázkách přímých plateb, navýšení nerozdělených prostředků Berlínského stropu a splátkového kalendáře příspěvku SR do Evropské investiční banky (EIB), těchto výsledků :

- zvýšení možnosti využívání národních vyrovnávacích plateb v zemědělství o dalších 10 %, až do výšky maximálně 55-60-65 % úrovně přímých plateb v EU v prvních dvou letech od vstupu SR do EU;
- v letech 2007-2013 bylo umožněno doplácet výlučně z národních zdrojů o 30 % více, než byl stanoven původní plán zvyšování přímých plateb v rámci zemědělství;
- zvýšení jednorázové kompenzace o 22,7 mil. € z nerozdělených prostředků Berlínského stropu;
- prodloužení splátkového plánu příspěvku SR do EIB, Slovensko zaplatilo 20 424 475 € v osmi splátkách od roku 2004 do 2009 (Národní rada SR, 2004).

Na základě Pravidelné zprávy EK o pokroku kandidátských zemí z října 2002, ***bylo doporučeno uzavřít přístupová jednání se Slovenskem.*** Předsedové vlád schválili konečnou podobu podmínek pro vstup nových členských států a otevřeli tak cestu k finalizaci přístupové smlouvy. Slovensko v konečném důsledku zrealizovalo své záměry, a to pozitivní rozpočtovou situaci v letech 2004-2006, rovnováhu práv a závazků i přijatelnou výšku přímých plateb a zemědělských kvót.

V roce 2002 na zasedání v Kodani byla ukončena veškerá přístupová jednání s kandidátskými zeměmi včetně Slovenska. ***Slovensko uzavřelo poslední dvě kapitoly, a tím splnilo základní předpoklady pro vstup do EU k 1. květnu 2004.***

Koncem roku 2002, na Summitu v Nice, byl přijat Strategický dokument Evropské komise pro rozšiřování, tzv. Road map, neboli cestovní mapa, jenž odrážel harmonogram priorit EU v jednáních s kandidátskými zeměmi během následujících předsednictví.

V roce 2003, během předsednictví Řecka, byla podepsána Smlouva o přistoupení mezi Slovenskem a EU, a to konkrétně 16. dubna. Smlouvu za Slovenskou republiku podepsal tehdejší prezident Rudolf Šuster, předseda vlády Mikuláš Dzurinda, tehdejší ministr zahraničních věcí Eduard Kukan a hlavní vyjednávač pro vstup Slovenska do EU Ján Fígel'. Evropská komise na základě žádosti podala ***kladné vyjádření k přistoupení kandidátských zemí k EU 19. února 2003.*** Pro vstup Slovenska do EU hlasovalo 521 poslanců Evropského parlamentu (EP), 21 hlasovalo proti a 25 poslanců se zdrželo hlasování. Dne 14. dubna 2004 Rada ministrů zahraničních věcí EU schválila vstup nových členských států.

Na Slovensku bylo prezidentem Rudolfem Šustrem vyhlášeno referendum o vstupu SR do EU s otázkou: „*Súhlasíte s tým, aby sa Slovenská republika stala členským štátom Európskej únie?*“ Referenda se zúčastnila nadpoloviční většina oprávněných voličů a to 52,15 %, pro vstup SR do EU vyslovilo svůj souhlas 92,46% všech zúčastněných voličů (Drgonec, 2010).

Ve druhé polovině roku 2003, za předsednictví Itálie, probíhaly ratifikace v národních parlamentech zemí EU a také referenda přistupujících zemí. Během irského předsednictví²⁰ se deset zemí Evropy připojilo k Evropské unii. Po vstupu těchto zemí do EU zde probíhaly volby do Evropského parlamentu. Eurovolby²¹ na Slovensku probíhaly 13. června 2004, a to na základě zákona č. 331/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů²². V těchto volbách bylo zvoleno čtrnáct europoslanců.

Jednání o vstupu Slovenska do Evropské unie probíhala na konstruktivním a realistickém přístupu. Vycházela z toho, že účast na integračním procesu je slovenským prioritním zájmem. Integrace tak byla do značné míry odpovědí na potřebné hospodářské

²⁰ 1.pololetí 2004: 1.1. – 31.6.2004.

²¹ První eurovolby na Slovensku se konaly v roce 2004, druhé v roce 2009, třetí volby se konaly v roce 2014.

²² Do EP se volí na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, dle zásad poměrného zastoupení.

a sociální reformy, na potřebu zvýšení bezpečnosti a také rozvoje regionů a zlepšení životního prostředí (EurActiv, 2010).

2.3 Slovensko a instituce Evropské unie

Institucionální rámec EU je tvořen ojedinělou strukturou, ať už z hlediska historického, tak z hlediska uspořádání, funkčnosti a uspořádání pravomocí (Zbíral, 2007). Od počátku, kdy se projevovala snaha o formování prvních Společenství, docházelo ke strukturálním změnám z důvodu dosažení stanovených cílů, a to za pomoci několika zavedených nástrojů²³. Změny byly provedené v souladu se způsoby, jakými se členské státy a společné instituce podílely na pravomocech, vývoji a chodu integračního seskupení (Fiala, Pitrová, 2009).

Z důvodu nezbytné spolupráce mezi státy EU jsou některé pravomoci a jejich oblasti delegovány na hlavní instituce EU, kterým je přenechána suverenita. Hlavní institucionální rámec je tvořen institucemi, kterými jsou Evropský parlament, Evropská rada, Rada Evropské unie, Evropská komise. Hlavní instituce jsou doplněny řadou kontrolních a soudních orgánů se specifickými úkoly (Cihelková a kol., 2011).

2.3.1 Evropský parlament

Evropský parlament (EP) je jedinou institucí EU, o jejímž *složení rozhodují výlučně občané členských států* prostřednictvím všeobecných a přímých voleb. Do jeho pravomoci patří spolurozhodování o valné většině legislativy EU spolu s Radou EU. Podílí se také na tvorbě směrnic, nařízení a provádí i činnost kontrolní. Evropský parlament má své sídlo ve Štrasburku, kde se koná dvanáct měsíčních plenárních zasedání. Výbory EP se scházejí v Bruselu. Generální sekretariát EP a jeho správa sídlí v Lucembursku. V současnosti má EP dle Lisabonské smlouvy 751 poslanců, volených na období pěti let.

Slovenská republika disponuje v EP třinácti poslaneckými křesly, které jsou obsazovány na základě voleb konaných dle zákona NR SR č. 331/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona může být do EP zvolen jednak občan Slovenské republiky, tak také jiný občan členského státu EU, který nejpozději v den voleb dovrší jednadvacet let, má trvalý pobyt na území Slovenska

²³Vytvoření jednotného vnitřního trhu s tzv. čtyřmi svobodami – volným pohybem osob, zboží, služeb a kapitálu.

a nenastaly u něj překážky ve výkonu volebního práva. Od roku 2004 europoslanci nesmí vykonávat zároveň mandát v zákonodárném sboru svého státu²⁴.

Poslanci EP za Slovenskou republiku se spolu s ostatními zástupci EP, zvolenými v jiných členských státech, sdružují především podle politické příslušnosti do jednotlivých politických skupin EP. Slovenská republika má zastoupení v Poslaneckém klubu Evropské lidové strany, ve Skupině progresivní aliance socialistů a demokratů v EP, ve Skupině Aliance liberálů a demokratů pro Evropu a ve skupině Evropa svobody a Demokracie, jak je uvedeno v tab.2.6. V Evropském parlamentu pracuje kromě 13 europoslanců dalších 156 Slováků, z toho 70 administrátorů, 59 asistentů a 27 akreditovaných asistentů poslanců EP (Ministerstvo zahraničních věcí SR, 2014).

Tab. 2.7: Politické skupiny Evropského parlamentu 2009 - 2014

Politické skupiny	Počet europoslanců SR
Poslanecký klub Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)	6
Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu	5
Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu	1
Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance	0
Skupina Evropských konzervativců a reformistů	0
Skupina konfederace Evropské sjednocené levice a Severské zelené levice	0
Evropa Svobody a Demokracie	1
Nezařazení poslanci	0

Zdroj: Evropský parlament, 2014, vlastní zpracování.

2.3.2 Evropská rada

Evropská rada vznikla na základě pravidelných summitů nejvyšších představitelů v 70. letech. Po přijetí Jednotného evropského aktu²⁵ (JEA, Single European Act) v roce 1986 se Evropská rada stala součástí institucionální struktury. Z důvodu rozrůstání členské základny EU docházelo ke složitějšímu organizování setkání, proto se od roku 2004 konají minimálně čtyřikrát během roku v Bruselu, na rozdíl od těch minulých, které se konaly v předsednické zemi.

²⁴ Tzv. zákaz dvojího mandátu.

²⁵ Smlouva, kterou byly prvně pozměněny Římské smlouvy, a její hlavním cílem bylo vytvoření jednotného vnitřního trhu.

Hlavním cílem Evropské rady je prosazování zájmů členských států a dávání podnětů EU pro její rozvoj. Evropská rada sdružuje hlavy států nebo předsedy vlád členských zemí a předsedu Komise. Zasedání se účastní také Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, za účelem nalezení konsensu a společného stanoviska. Summit je řízen mezivládním principem, který zaručuje rovnoprávnost všech členských států.

Evropská rada převážně rozhoduje konsensem, což znamená přijetí určitého návrhu podmíněno jednohlasnou shodou všech zúčastněných stran. Předseda je volen na období 2,5 let s možností opětovného zvolení. Jeho úkolem je zastupování Unie ve věcech mezinárodních a řízení politiky Evropské rady. Funkce stálého předsedy vznikla na základě Lisabonské smlouvy, která vstoupila v platnost v roce 2009. Současným předsedou Evropské rady je Herman Van Rompuy (Cihelková a kol., 2011).

Slovensko v Evropské radě zastupuje současný premiér Robert Fico, který svou funkci vykonává od 4. dubna 2012 (Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí SR, 2014).

2.3.3 Rada Evropské unie

Rada Evropské unie je hlavní zákonodárnou institucí EU s výjimkou případů, kdy právní předpisy přijímá společně s Evropským parlamentem. Úkolem Rady je především zabezpečovat koordinaci všeobecných hospodářských politik členských států a vykonávat svoji rozhodovací pravomoc. Rada je složená ze zástupců každého členského státu na ministerské úrovni, zplnomocněného zavazovat vládu daného členského státu²⁶. To znamená, že Rada reprezentuje především „hlasy členských států“. Účast jednotlivých ministrů na zasedání Rady se odvíjí od projednávané tematiky²⁷.

Rada EU sídlí v Bruselu, avšak dubnová, červnová a říjnová zasedání se konají v Lucemburku. V tomto orgánu EU pracuje kolem 3 500 stálých zaměstnanců a 50 dočasných pracovníků, kteří jsou zaměstnávání především na Generálním sekretariátě Rady EU v čele s generálním tajemníkem Rady Uwem Corsepiusem. Slovensko má v Generálním sekretariátě Rady EU 75 zástupců (Rada EU, 2014).

Za přípravu činnosti Rady a za vykonávání funkcí, které mu Rada svěřuje, je zodpovědný výbor složený ze stálých zástupců členských států, označovaný zkratkovým

²⁶ Současných 28 členských států EU.

²⁷ Obsahu návrhu právního aktu.

názvem COREPER. Ten se skládá ze stálých zástupců členských zemí při EU na úrovni velvyslanců, kteří zároveň řídí stálá zastoupení jejich zemí. Od roku 1962 se dělí na dvě základní formace, a sice:

- COREPER I = **zástupci velvyslanců** – příprava Rady pro zaměstnanost, sociální politiku a zdraví, Rady pro konkurenční politiku včetně vnitřního trhu, Rady pro dopravu a telekomunikace, částečně také Rady pro zemědělství a rybolov²⁸, Rady pro životní prostředí a Rady pro vzdělání a kulturu.
- COREPER II = **velvyslanci** – řeší institucionální otázky, přípravu Rady pro obecné záležitosti a zahraniční věci a následně Evropské rady, Rady pro ekonomické a finanční záležitosti a Rady pro spravedlnost a vnějšek (Cihelková a kol., 2011).

Rada EU je pro fungování unie z hlediska institucionální architektury klíčovým prvkem. Nejedná se přitom přímo o instituci EU, ani o orgán s rozhodovacími pravomocemi, ale o přípravný orgán Rady. Je představeným komunikátorem pro vztahy mezi členskými zeměmi a unií. Jeho členové mají i významnou roli přípravné platformy jednání mezivládní konference členských států ke změně Smluv²⁹.

Radě Evropské unie předsedá každých 6 měsíců jiná členská země. U zasedání předsedá ministr daného resortu právě předsedající země. Země, která předsedala, předsedá a bude předsedat, spolu spolupracuje na tvorbě agendy. Státy si vymezí priority, kterým se v období předsednictví zabývají v rámci tzv. Předsednického tria³⁰.

Slovensko se v současnosti připravuje na svůj mandát, který zahájí v druhé polovině roku 2016. **Radě EU bude předsedat poprvé od svého vstupu do EU**, v rámci předsednického tria s Nizozemím a Maltou.

Přípravu předsednictví začínají členské státy zpravidla dva až čtyři roky před jeho začátkem. Ministerstvo zahraničních věcí SR začalo úvodní fázi přípravy budoucího slovenského předsednictví v roce 2016 (SK PRES 2016) již v roce 2011, a to analýzou zkušeností porovnatelných zemí předsedajících v Radě EU, jednáním s Ministerstvem financí SR a s Úřadem vlády SR, ale i prostřednictvím dotazníků na určení potřeb jednotlivých

²⁸ Zálžitosti a příprava Rady pro zemědělství a rybolov jsou však především v přímé kompetenci Zvláštního výboru pro zemědělství.

²⁹ Na mezivládní konferenci před Nice bylo v přípravné skupině 10 členů COREPERu.

³⁰ Představuje tři státy, které předsedají v Radě EU a mají společný program, díky kterému společně pracují na dosažení daných cílů.

rezortů v rámci SK PRES 2016. Na základě získaných informací byl vypracován dokument nazvaný „*Príprava predsedníctva SR v Rade Európskej únie v roku 2016*“. V současnosti je důležité věnovat pozornost nastavení organizačně - technickému zabezpečení, které vyžaduje delší přípravu. Proces definování politických priorit SK PRES 2016, včetně širší společenské a odborné diskuze začíná v průběhu roku 2014. Vláda přijala Programové prohlášení Slovenské republiky na období let 2012 – 2016, které definuje jako jednu z hlavních priorit v oblasti evropských záležitostí posílení postavení Slovenské republiky v EU a podporu prezentace a širšího zapojení se do formování klíčových politik EU (Ministerstvo zahraničí SR, 2014).

2.3.4 Evropská komise

Evropská komise, jako hnací síla evropské integrace, prosazuje zájmy Evropské unie jako celku. Je nezávislou institucí, která zajišťuje prosazování dodržování primárního a sekundárního práva EU. EK je iniciativním orgánem. Evropská komise disponuje individuální rozhodovací pravomoci, účastní se také vytváření aktů Evropského parlamentu a Rady. Je kolegiální institucí, která se politicky zodpovídá Evropskému parlamentu (Fiala, Pitrová 2009).

Komise je tvořena z jednoho zástupce z každé členské země EU. Vlády členských zemí delegují své zástupce samy a po společném ujednání s návrhem předsedy je jako celek schvaluje EP. Je vnitrostátní záležitostí vlády každého členského státu, koho si za komisaře zvolí. V čele komisařů stojí předseda EK, portugalský politik José Manuel Barroso. Slovensko v Komisi zastupuje Maroš Šefčovič, místopředseda, který zodpovídá za institucionální vztahy a administrativu v Evropské komisi a disponuje svým osobním týmem složeným z poradců a asistentů, dle jejich kvalifikací. Každý komisař je zodpovědný za jeden nebo více útvarů Evropské komise, především generálních ředitelství. V Evropské komisi pracuje celkem 333 slovenských státních příslušníků (Ministerstvo spravedlnosti, 2014).

2.3.5 Soudní dvůr EU

Soudní dvůr je primárním právem označován jen jako Soudní dvůr EU, veřejnosti je však znám spíše jako Evropský soudní dvůr (ESD). V současnosti je složen ze tří samostatných soudů, které mají svá sídla v Lucemburku, a to:

- Soudního dvora,

- Tribunálu,
- Soudu pro veřejnou službu.

Hlavním úkolem těchto soudů je zabezpečování dodržení primárního a sekundárního práva EU. V Soudním dvoře působí 28 soudců, tj. jeden za každý členský stát a devět generálních advokátů. Za Slovenskou republiku byl v roce 2009 zvolen JUDr. Daniel Šváby. Tribunál je stejně jako Soudní dvůr zastoupen jedním soudcem za každý členský stát. Slovensko v tribunálu Soudního dvora EU zastupuje Juraj Schwarz a to od roku 2009. Hlavním úkolem Tribunálu je řešení případů, které mohou předložit jednotlivci, podniky, organizace a také případy, které se týkají práva v oblasti hospodářské soutěže. Soudcové pro veřejnou službu jsou voleni na základě jednomyslného rozhodnutí Rady EU. Slovenská republika v tomto útvaru nemá zastoupení. V současnosti tento soud disponuje osmi soudci.

Hlavním úkolem Soudu pro veřejnou službu je řešit pracovněprávní spory, které vzniknou mezi zaměstnanci a evropskými institucemi, ve kterých pracují. V prvním stupni rozhoduje o všech sporech a žalobách vzniklých mezi zaměstnanci a institucemi EU a jejich zaměstnavatelem. Proti rozhodnutím, vydaným Soudem pro veřejnou službu lze podat k Tribunálu ve lhůtě dvou měsíců opravný prostředek omezený na právní otázky (Cihelková a kol., 2011).

3 PŘIJETÍ EURA NA SLOVENSKU

Příprava pro vstup Slovenska do eurozóny začala ještě před tím, než Slovenská republika vstoupila do Evropské unie, a to 16. dubna 2003 v Aténách, kde byla podepsána smlouva o přistoupení do Evropské unie. Na základě této smlouvy se SR zavázala ke vstupu do Hospodářské a měnové unie a k zavedení společné měny – eura. Téhož roku, konkrétně dne 16. července, vláda SR schválila „Strategii přijetí eura v SR“, kterou vypracovala Národní banka Slovenska společně s Ministerstvem financí. Vláda a Národní banka Slovenska v této strategii konstatovaly, že výhody zavedení společné měny převažují nad nevýhodami. *Slovensko by tedy mělo vstoupit do eurozóny co nejdříve.*

Dne 8. září 2004 byla schválena Konkretizace strategie přijetí eura v SR, kterou taktéž schválila vláda SR. O rok později, dne 6. července 2005, byl schválen „Národní plán zavedení eura v SR“. V rámci tohoto plánu byl zřízen Národní koordinační výbor, jehož hlavním úkolem bylo koordinovat, řídit a dohlížet na plnění Národního plánu zavedení eura na Slovensku. Bylo zřízeno šest pracovních výborů: Banky a finanční sektor, Veřejná správa, Informatika a statistika, Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele, Legislativa, Komunikace, s cílem vypracovat podklady k jednotlivým otázkám přechodu slovenského hospodářství na euro z odborného i technického hlediska.

Slovenská koruna vstoupila do mechanismu směnných kurzů ERM II dne 28. října 2005. Centrální parita koruny vůči euru byla stanovena na úrovni tržního kurzu 38,4550 EUR/SKK. Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura byla schválena 8. března 2006 s platností k 31. lednu 2006. Na žádost Slovenska a po domluvě ministrů financí eurozóny, prezidenta ECB a guvernérů centrálních bank Kypru, Dánska, Estonska, Litvy, Lotyšska, Malty a Slovenska, centrální parita slovenské koruny v ERM II revalvovala a nová úroveň byla stanovena na úrovni 1 € = 35,4424 SKK. Spodní hranice pro povinné intervence byla 30,1260 SKK/EUR a horní hranice 40,7588 SKK/EUR. Dne 8. srpna byla schválena v pořadí druhá Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura v SR a to k 30. červnu 2007 (Národní banka Slovenska, 2007).

Dalším důležitým mezníkem byla druhá polovina roku 2007, kdy byl přijat zákon č. 659/2007 Sb., o zavedení měny euro ve Slovenské republice. Na základě tohoto zákona byly vytvořeny základní právní předpoklady, které měly zabezpečit hladké a úspěšné zavedení eura na Slovensku a začlenění Slovenska do eurozóny.

Po domluvě ministrů financí eurozóny, prezidenta ECB a guvernérů centrálních bank Estonska, Litvy, Lotyšska a Slovenska centrální parita slovenské koruny v ERM II, revalvovala o 17,6472 %. Nová centrální parita koruny vůči euru byla stanovená na úrovni 1 EUR = 30,1260 SKK. Spodní hranice pro povinné intervence byla 25,6071 SKK/EUR a horní hranice 34,6449 SKK/EUR. V Lucembursku se dne 3. června 2008 konalo zasedání Rady EU pro ekonomické a finanční otázky (ECOFIN), na kterém ministři financí členských zemí Evropské unie **doporučili vstup Slovenska do eurozóny k 1. lednu 2009.**

Definitivní potvrzení o přijetí Slovenska do eurozóny padlo 20. července 2008. Byl stanoven neodvolatelný přepočítávací koeficient mezi eurem a slovenskou korunou, neboli konverzní kurz, a to na úrovni 1 € = 30,1260 SKK (Národní banka Slovenska, 2009).

Předtím, než se Slovenská republika stala členem eurozóny, musela splnit podmínky **konvergenčních**, neboli také **maastrichtských kritérií**:

1. Veřejné finance, tj. státní rozpočtový deficit, nesmí překročit 3 % hrubého domácího produktu (HDP) a státní dluh nesmí překročit 60 % HDP.
2. Cenová stabilita, tj. míra inflace, měřená v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, by neměla přesahovat průměrnou roční míru inflace dosaženou ve třech státech EU s nejnižší mírou inflace o více než 1,5 %.
3. Stabilita směnného kurzu, tj. měna země, by se měla udržet v rámci běžného fluktuačního pásma Evropského směnného kurzu ERM II nejméně po dobu dvou let bez devalvace.
4. Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb, tj. úrokové sazby, by neměly překročit o více než 2 % průměrné úrokové sazby tří členských států s nejnižší mírou inflace v Evropské unii (Fiala, Pitrová, 2009).

3.1 Národní plán zavedení eura na Slovensku

Proces zavedení společné měny je z technického a organizačního hlediska mimořádně náročný, proto se slovenská vláda v září 2004 rozhodla vypracovat „Národní plán zavedení eura na SR“ jak již bylo uvedeno, který byl schválen usnesením vlády SR č. 525 ze dne 6. července 2005, jak už bylo zmíněno v předešlém textu. Tento dokument představoval plán

jednotlivých kroků, které bylo nutné učinit pro bezproblémové a úspěšné zavedení a používání eura v celém hospodářství Slovenské republiky.

Jednalo se o rámcový dokument, o který se mohly opřít všechny subjekty slovenské ekonomiky. Národním koordinátorem zavedení eura se stalo Ministerstvo financí SR, které společně s Národní bankou Slovenska předložilo Národní plán zavedení eura na jednání vlády SR. Na přípravě tohoto plánu úzce spolupracovalo také Ministerstvo hospodářství SR a Ministerstvo spravedlnosti SR. Mezi další instituce, které se podílely na plánování a spolupráci bylo také Ministerstvo práce sociálních věcí a rodiny SR, Ministerstvo práce SR, Úřad vlády SR, Slovenská bankovní asociace, Sdružení měst a obcí Slovenska, Antimonopolní úřad SR, Statistický úřad SR, Úřad pro finanční trh, Slovenská obchodní a průmyslová komora, Slovenský rozhlas, Slovenská televize, Slovenská obchodní inspekce, Sociální pojišťovna a další organizace (Ministerstvo financí SR, 2007).

Národní plán zavedení eura stanovil také základní zásady zavedení společné měny, kterými jsou:

- konverzní kurz,
- scénář přechodu „Velký třesk“,
- krátký duální oběh,
- pravidla zaokrouhlování,
- zásada nepoškození občana,
- zásada kontinuity kontraktů,
- předcházení zvýšení cen a vnímané inflace,
- minimalizace nákladů,
- ponechání věcné a finanční odpovědnosti (Národní banka Slovenska, 2008).

Nebylo však možné identifikovat a podrobněji popsat všechny úkoly v procesu zavedení eura s několikaletým předstihem. Plán byl tedy aktualizován v plánovaných termínech 15. března 2007 a 15. dubna 2008. Předpokládalo se, že Slovensko splní maastrichtská kritéria do roku 2007 a jako nejdříve možné datum vstupu do eurozóny byl stanoven 1. leden 2009, který byl zároveň určen jako cílový v souladu se Strategií přijetí eura v SR (Ministerstvo financí SR, 2007).

3.1.1 Implementace eura na Slovensku

Euro bylo na území Slovenska zavedeno od 1. ledna 2009, a to jak v hotovostní, tak také bezhotovostní formě. Při jeho zavádění byl zvolen scénář tzv. „velkého třesku“, známý pod anglickým názvem Big-Bang³¹. Do 16. 1. 2009 bylo možno platit jak slovenskou korunou, tak také eurem. Jednalo se o tzv. krátký duální oběh. Od ukončení duálního oběhu bylo zákonným platidlem pouze euro.

Při převodu korunových hodnot na euro mohl být použit pouze neodvolatelný konverzní kurz stanovený Radou EU. Tento kurz byl stanoven v poměru 1 € = 30,1260 SKK, jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly. Přepočítací koeficient nebyl zaokrouhlen ani zkrácen na méně, jak šest platných číslic při vykonávání převodů.

Platnost právních nástrojů a smluv zavedením eura nebyla nijak ovlivněna. Smlouvy, které obsahovaly údaje ve slovenských korunách, zůstaly i po zavedení eura platné. Údaje ve slovenských korunách, které byly uvedené ve smlouvách se považovaly za hodnoty v eurech přepočítané dle konverzního kurzu. Žádná smlouva nemohla být vypovězena z důvodu zavedení eura, nicméně byla ponechána zásada smluvní volnosti. Smluvní strany mohly oboustranným souhlasem svoji dohodu po zavedení eura jakkoliv měnit. Nominální úrokovou sazbu splatnou dlužníkem, nezměnilo zavedení eura v případě nástrojů s pevnou úrokovou sazbou.

Zaokrouhlování bylo prováděno na nejbližší eurocent. Při konverzi korunových hodnot na eura nebylo možné účtovat žádné poplatky. Zavedením eura nesměli být poškozeni občané ani spotřebitelé, proto se poplatky a daně občanů zaokrouhlovaly směrem dolů a naopak platby občanům se zaokrouhlovaly směrem nahoru, navíc hodnoty zaokrouhlené ve prospěch občanů byly upravené na celých deset eurocentů (Národní banka Slovenska, 2007).

Byly provedeny kroky k tomu, aby nedocházelo ke zneužití zvýšení cen v důsledku zavedení eura. Zveřejňování a pravidla přepočtu cen byly monitorovány tak, jako i vývoj cen. Důležitým mezníkem byla implementace Etického kodexu. Jednalo se o projekt, do kterého bylo zapojeno přes 3000 subjektů, s cílem zachování důvěry v obchodních vztazích během zavádění eura na Slovensku. Pro fungování národního hospodářství bylo důležité zachování

³¹ Scénáře zavedení eura: 1. scénář s využitím přechodného období tzv. madridský scénář; 2. jednorázový přechod na euro tzv. Big Bang, tedy „velký třesk“; 3. jednorázový přechod na euro s využitím tzv. dobého Phasing out.

cenové stability, a to i v dodavatelsko - odběratelských vztazích, dále zabránění inflačním účinkům zavedení eura.

Náklady, které vznikly v důsledku přípravy na zavedení eura si jednotlivý subjekt sám pokrýval, ať už se jednalo o veřejný či soukromý sektor. Důležité při zavádění eura bylo, aby implementační náklady byly co nejnižší, o což se postaraly orgány státní správy a samosprávy a jiné orgány veřejné moci, a to zhotovením, zavedením a kontrolou normativních právních aktů.

Jak veřejný, tak soukromý sektor zodpovídal za organizační přípravu přechodu z koruny na euro, dále také za přizpůsobení jednotlivých informačních systémů, za které je zodpovědný nebo které spravuje. Náklady, které takto vznikly, nebyly nijak hrazeny z veřejných zdrojů (EurActiv, 2010).

Tab. 3.1: Etapy přijetí společné měny euro

1. etapa do vstup do ERM II	
do 25. 11. 2005	Absolvování přístupových procedur do ERM II s orgány evropské unie
2. etapa – členství v ERM II do rozhodnutí o přijetí SR do eurozóny	
28. 11. 2005	Vstup do ERM II
květen 2008	Zprávy o konvergenci Evropské komise a ECB
květen – červen 2008	Hodnotící procedura v evropských institucích
červenec 2008	Rozhodnutí Rady EU o zrušení výjimky
červenec 2008	Stavení konverzního kurzu SKK/EUR Radou EU
3. etapa – mezi rozhodnutím o přijetí SR do eurozóny a samotným vstupem	
červenec – prosinec 2008	Zabezpečení potřebného množství euro bankovek a ražba mincí pro hotovostní oběh SR
září – prosinec 2008	Předzásobení komerčních bank eurovým oběživem
listopad, prosinec 2008	Předzásobení maloobchodního sektoru eurovým oběživem
srpen 2008 – prosinec 2009	Povinné duální zobrazování cen
do konce prosince 2008	Konverze bankomatů, automatů a dalších zařízení fungujících na mince nebo bankovky
4. etapa – po vstupu do eurozóny	
srpen 2008 – 31. prosinec 2009	Povinné duální zobrazování cen
1. ledna 2009	Vstup do eurozóny
do 16. ledna 2009	Duální oběh: výměna korunové hotovosti za eura
od 17. ledna 2009	Pokračování výměny starého korunového oběživa za euro bankovky a mince v bankách
do června 2010	Doporučené duální zobrazování cen

Zdroj: Národní banka Slovenska, 2008, vlastní zpracování.

3.1.2 Institucionální zabezpečení implementace eura na Slovensku

Pro bezproblémové zavedení eura byla potřeba vybudovat institucionální strukturu, o kterou by se občané a firmy mohli opírat. Proto vláda Slovenské republiky schválila materiál „Institucionální zajištění přijetí eura na Slovensku“ a vyslovila svůj souhlas s ustavením funkce Národního koordinačního výboru a Zmocněnce vlády SR pro zavedení eura.

Ministerstvo financí bylo určeno gestorem řízení a koordinace všech činností souvisejících s přípravou na zavedení eura na Slovensku. Jednotlivé instituce jsou podrobněji popsány v následujícím textu.

Národní koordinační výbor

Národní koordinační výbor (NKV) byl ústředním koordinačním a řídicím orgánem pro zavedení eura na Slovensku. Hlavním úkolem tohoto výboru byla koordinace a řízení pracovních skupin a dohlížení na plnění Národního plánu zavedení eura na Slovensku. Národní koordinační výbor byl ustanoven v tomto složení: předseda NKV – ministr financí, také jako Národní koordinátor zavedení eura na Slovensku, místopředseda NKV – guvernér Národního bankovního systému, místopředseda vlády pro vědomostní společnost, evropské záležitosti a menšiny, místopředseda vlády a ministr spravedlnosti, místopředseda vlády a ministr vnitra, ministr hospodářství, ministr práce sociálních věcí a rodiny, prezidentka Slovenské bankovní asociace, předseda Slovenské obchodní a průmyslové komory, prezident Republikové unie zaměstnavatelů, prezident Asociace zaměstnavatelských svazů a sdružení SR, předseda Statistického úřadu SR, předseda Sdružení měst a obcí Slovenska, prezident Unie měst Slovenska, zástupce předsedů vyšších územních celků, zástupce sdružení a organizací na ochranu spotřebitelů.

Povinností NKV bylo podávat doporučení ústředním orgánům vlády, které byly nezbytně nutné pro potřeby zavedení eura na Slovensku. Pro koordinaci řešení krizových situací byl stanoven Štáb krizové komunikace, a to v následujícím složení: ministr financí SR, guvernér NBS, zplnomocněnec vlády SR pro zavedení eura, ministr vnitra SR a prezidentka Slovenské bankovní asociace (Ministerstvo financí SR, 2007).

Zmocněnec vlády SR pro zavedení eura

V době, kdy Slovensko vstoupilo do mechanismu směnných kurzů (ERM II), došlo k zintenzivnění práce na plnění úkolu „Národního plánu zavedení Eura na Slovensku“. Jelikož dosavadní orgány byly maximálně vytížené, bylo zapotřebí zlepšit kvalitu každodenní koordinace. Vláda SR usnesením č. 85 z 31. ledna 2007 schválila návrh na zvolení Zmocněnce vlády SR pro zavedení eura.

Hlavním úkolem zmocněnce je odbornější a podrobnější koordinace příprav pro zavedení eura na Slovensku. Jeho posláním je vést pravidelné společné zasedání hlavních představitelů pracovních výborů, aktivně komunikovat s domácími i zahraničními institucemi, koordinovat a stimulovat práce na zavedení eura, připravovat zprávy o pokroku pro NKV, dále je jeho úkolem upozornit na vyskytující se problémy a vytvářet široké povědomí o zavedení eura. Zplnomocněnec může také předložit daným institucím doporučení, která se týkají zlepšení postupu, nicméně zodpovědnost a rozhodovací pravomoc mají kompetentní orgány. Zplnomocněnec je podřízen Národnímu koordinátorovi a NKV, přičemž postupuje v souladu s jejich strategickými zásadami (Národní banka Slovenska, 2010).

Pracovní výbory

Hlavním úkolem pracovního výboru je shromažďování a poskytování informací k jednotlivým otázkám, týkajícím se přechodu hospodářství Slovenska na jednotnou měnu euro. Tyto výbory mají povinnost čtvrtletně předkládat zprávy o plnění Národního plánu zavedení eura.

Celkem bylo zřízeno pět pracovních výborů (PV), a sice: Pracovní výbor pro banky a finanční sektor, PV pro veřejnou správu, PV pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele, PV pro legislativu a PV pro komunikaci.

Jednotlivé hlavní představitele daných výborů a jejich členy určuje ministr či guvernér NBS na základě předchozí nominace ze strany daných institucí (Ministerstvo financí SR, 2007).

3.1.3 Povinnosti jednotlivých sektorů v procesu implementace eura

Banky a finanční sektor

Hlavním úkolem bankovního a finančního sektoru bylo zabezpečení zavedení eura jak do hotovostního, tak také bezhotovostního oběhu, kdy v případě Slovenska byl přechod z koruny na eura vykonán současně.

Mezi priority tohoto sektoru patřilo především zabezpečení eurových bankovek, mincí a výměna eur za slovenské koruny v hotovostním oběhu. Národní banka Slovenska si zajistila eurobankovky tak, že si je vypůjčila ze zásob eurozóny, a to na celou dobu předzásobení eury.

V roce 2008 začalo předzásobení bank, v zápětí i maloobchodu, tím pádem mohlo dojít od 1. 1. 2009 k výměně hotovosti pro obyvatelstvo. NBS vrátila vypůjčené bankovky v roce 2010. Zabezpečení eurových mincí prošlo delším a složitějším procesem. V prvním kroku byla potřeba vybrat národní stranu mincí, v druhém bylo potřeba zadat výrobu euromincí a v posledním, třetím kroku následovala již samotná emise mincí. Existují tři typy slovenských euromincí. Na mincích hodnoty 1 € a 2 € je zobrazený dvojkríž na trojvrší, který je v státním znaku Slovenské republiky. Mince v hodnotě 10, 20 a 50 centů zobrazují Bratislavský hrad a státní znak SR. Na mincích hodnoty 1, 2 a 5 centů je tatranský štít Kriváň, symbol svrchovanosti slovenského národa, a státní znak SR.

Celkem existuje sedm eurových bankovek a osm euromincí. Eurobankovky jsou stejné pro všechny země. Každá bankovka se vyznačuje architektonickým prvkem, na každé je zobrazena vlajka Evropské unie a dvanáct hvězd, značících dynamiku a harmonie současné Evropy (Euromena, 2008).

Obr. 3.1: Národní strana slovenských euromincí

Zdroj: Euromena, 2010, vlastní zpracování.

Klíčovým faktorem pro zavedení eura do hotovostního oběhu bylo, již výše zmíněné, předzásobení bank eury. K tomu, aby byl tento proces přechodu uskutečněn bez problémů, bylo nutné, aby si komerční banky sestavily plán požadavků na bankovky a mince a jejich nominální hodnoty již v samotné fázi plánování eurových bankovek a mincí na Slovensku. Následně komerční banky zaslaly svůj plán Národní bance Slovenska, která s každou z nich uzavřela Smlouvu o předzásobení. Bez této smlouvy nebylo možné se eury předzásobit.

V rámci distribuce eura měli občané možnost zakoupit si na poštách a také v bankách tzv. Startovací balíček. Tento standardizovaný produkt ulehčil občanům proces výměny korun za eura, jelikož obsahoval 38 euromincí, ve kterých byly zastoupeny všechny jejich nominální hodnoty. Cena tohoto balíčku činila 500 SKK (Kováčová, 2008).

Občané si během duálního oběhu mohli směňovat koruny za eura v komerčních bankách a v NBS. Od 1. 1. 2009 byl umožněn výběr eur z bankomatů. Do 16. 1. 2009 bylo možno platit jak eury tak také korunami, ale vracelo se již jen v eurech.

Stahování slovenských korun začalo v posledním čtvrtletí roku 2008 a probíhalo v několika fázích. První z těchto fází, byl již výše zmíněný duální oběh. V rámci druhé fáze bylo stanoveno, že během duálního oběhu i po jeho skončení lze bezplatně, do stanovených limitů vyměnit korunové bankovky za eura do konce roku 2009 a mince do konce června 2009.

Důležitým faktorem pro úspěšné zavedení eura byla informovanost a adekvátní vzdělání zaměstnanců bankovních institucí a osob, které nakládaly se zvýšeným objemem při přepravě či skladování hotovosti.

V bezhotovostním oběhu bylo euro zavedeno od vstupu Slovenska do eurozóny, tj. od 1. 1. 2009. Tamní mezibankovní platební systém SIPS (Slovak Interbank Payment System) byl upraven tak, aby byl použitelný také pro eura, jelikož se prostřednictvím tohoto systému realizují veškeré bezhotovostní operace. V rámci SIPS se Slovensko se vstupem do eurozóny napojilo na evropský platební systém TARGET2³². Pro plynulé zavedení eura byly podniknuty také změny v platebních kartách či elektronickém bankovníctví (Národní banka Slovenska, 2008).

³² TARGET je Transevropský expresní automatizovaný systém hrubého zúčtování plateb v eurech v reálném čase.

TARGET2 umožňuje přímé napojení se kromě centrálních bank a finančních institucí i přidružených systémů např. retailových platebních systémů, nebo systémů zúčtování cenných papírů. Systém TARGET2 byl uveden do provozu 19.11.2007.

Konverze klientských účtů a úvěrových produktů vedených v korunách na eura proběhla podle stanoveného neměnného konverzního kurzu. Všechny produkty klientů bank byly dle tohoto kurzu a pravidel zaokrouhlování přepočítány na eura. Byla zachována kontinuita, která byla zákonem ošetřena, resp. nahrazení tržních indexů referenčních sazeb BRIBOR³³ a SKONIA³⁴ sazbami EURIBOR³⁵ a EONIA³⁶. Dále byla také nahrazena základní úroková sazba NBS za hlavní sazbu ECB (Národní banka Slovenska, 2008).

Při přecenění cenných papírů bylo nutností přepočítat jejich nominální i tržní hodnoty. U cenných papírů s nižší hodnotou byly stanoveny pravidla na přesnější zaokrouhlování, tzn., že hodnoty důchodových jednotek před zavedením eura se zaokrouhlovaly s přesností na čtyři desetinná místa. Po zavedení eura byla přesnost zvýšena, protože euro mělo vyšší hodnotu než koruna. Tržní kurzy, indexy nebo-li ukazovatele výkonnosti investičních fondů přepočítané na eura, byly přepočítány s ohledem na zachování kontinuity výkazů.

Důležitým mezníkem při implementaci eura na Slovensku bylo přenechání některých národních kompetencí, spadajících pod Národní banku Slovenska na Evropskou centrální banku. *Národní banka Slovenska musí dodržovat pravidla, která stanovila ECB.*

Veřejná správa a samospráva

V rámci konverze informačních systémů musela střední správa, územní samospráva a fondy sociálního a zdravotního pojištění podstoupit přípravu na zavedení eura stejně, jako jiné instituce na Slovensku. Mezi nejsložitější a nejzdlouhavější proces patřila úprava informačních systémů. V období přechodu Slovenska na eura mělo ministerstvo financí na starost zabezpečení tvorby a uskutečňování rozpočtové politiky, dále zabezpečení přípravy rozpočtu veřejné správy na období let 2009 až 2011 tak, aby byl v čase vyhlášení konverzního kurzu rozpočet automaticky přepočítán na euro.

³³ BRIBOR: úroková sazba, za kterou si banky mezi sebou půjčovaly slovenské koruny. Změny této sazby ovlivňovaly úrokové sazby, za které banky půjčovaly svým klientům.

³⁴ SKONIA: referenční sazba pro skutečně realizované jednodenní obchody ve slovenských korunách. Počítá se jako vážený průměr úrokových sazeb všech OverNight depozit uložených referenčními bankami na mezibankovním trhu.

³⁵ EURIBOR: mezibankovní referenční sazba v rámci hospodářské a měnové unie, která byla zavedená v roce 1999, na Slovensku v roce 2009.

³⁶ EONIA: referenční sazba pro skutečně realizované jednodenní obchody v eurech. Vypočítáme ji jako vážený průměr všech jednodenních nezabezpečených úvěrových transakcí, které se provádějí na mezibankovním trhu zemí eurozóny, mezi dvěma přispívajícími bankami.

V rámci účetnictví, výkazů, daní a mezd orgány veřejné správy vytvořily pravidla pro soukromý sektor. Účetní závěrka pro rok 2008 byla vyhotovena v korunách. Od 1. 1. 2009 se uskutečnil přepočtení aktiv a pasiv v eurech. Přepočítány byly dále také dávky a příspěvky sociálního a zdravotního pojištění, a to dle neměnného konverzního kurzu. Ve smyslu § 18 ods. 10 písm. a) zákona č. 659/2007 Sb., o zavedení měny euro v SR a o změně a doplnění některých zákonů Ministerstvo financí SR vydalo návrh všeobecně závazného předpisu „Vyhlášky, kterou se ustanovují pravidla vykazování a přepočtu peněžních sum v souvislosti s přechodem ze slovenské měny na měnu euro na účely účetnictví, daní a celní účely“ a „Informace v souvislosti s přechodem ze slovenské měny na měnu euro na účely daní, poplatků, celní účely a účetnictví s příklady přepočtů“.

Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny připravilo návrh všeobecně závazného právního předpisu, vyhlášky, kterou se ustanovují postupy, způsoby a další podrobná pravidla pro duální zobrazování a pro přepočty a zaokrouhlování peněžních údajů při přechodu na měnu euro pro oblast mezd, platů a zbývajících odměňování za práci, oblast cestovních náhrad, služeb zaměstnanosti, sociálního pojištění a starobního důchodového spoření, sociálních dávek, dávek sociální pomoci, pomoci v hmotné nouzi a jiné sociální podpory pro oblast sociálních služeb (Národní banka Slovenska, 2010).

Pro zavedení eura bylo důležité provést jisté legislativní úpravy. Kompetentní orgány veřejné správy a samosprávy musely upravit nesčetně mnoho právních předpisů tak, aby systémy veřejné správy po zavedení eura fungovaly bez problémů. Úřad vlády SR a Ministerstvo spravedlivosti SR ve spolupráci s ostatními ministerstvy, jinými ústředními orgány státní správy a Národní banky Slovenska připravili Harmonogram legislativních kroků zavedení eura na Slovensku, který byl schválen usnesením vlády SR č. 1040/2005. Legislativní změny se z pohledu veřejné správy týkaly především sociální oblasti a rozpočtu veřejné správy (Úřad vlády SR, 2009).

Ochrana spotřebitelů

Ministerstvo hospodářství Slovenské republiky vypracovalo „Koncepci ochrany spotřebitele v procesu zavedení eura ve SR“, a to s cílem zjednodušit občanům proces přechodu na jednotnou měnu euro. Koncepce obsahovala formulace nástrojů řešení na ochranu spotřebitelů a také návrhy právních úprav, přičemž zohledňovala také zkušenosti jiných členských států při přechodu na euro. Dle zákona č. 659/2007 Sb., o zavedení měny eura ve Slovenské republice a ve smyslu vyhlášky Ministerstva hospodářství SR

o podrobnostech duálního zobrazování pro oblast ochrany spotřebitelů došlo k větší ochraně spotřebitelů.

Hlavním nástrojem pro ochranu spotřebitelů bylo především již výše zmíněné duální zobrazování cen, které se uskutečnilo v souladu se zákonem č. 659/2007 Sb., a příslušnými vyhláškami Ministerstva hospodářství SR, Ministerstva financí SR a Ministerstva práce sociálních věcí a rodiny SR. Povinností bylo zavést dle konverzního kurzu ceny zboží a služeb v korunách i v eurech (Zákon č. 659/2007 Sb. z. o zavedení měny eura ve Slovenské republice). Pro ochranu obyvatel byly duálně zobrazovány výpisy z účtů, výplatní pásky, důchodové a sociální dávky, účty a faktury.

V letech 2008 a 2009 byl vývoj cen precizně sledován. Spotřebitelé byli informováni o výsledcích průzkumu a v případě, kdy byla jejich ochrana narušena, zasáhla Slovenská obchodní inspekce. Spotřebitelé našli oporu také v soudech a ostatních kompetentních orgánech (Euromena, 2010).

Podnikatelská sféra

V podnikatelské sféře bylo důležité podstoupit patřičné kroky tak, aby přechod jednotlivých společností a podnikatelů na euro neovlivnil jejich bezproblémové fungování na dosavadním trhu. Kroky, které byly podniknuty vyplývaly ze stanovených pravidel ochrany spotřebitelů. Důležité bylo především přepočítat maloobchodní ceny veškerého zboží a konečné ceny všech služeb na trhu měsíc po vyhlášení konverzního kurzu z korun na eura.

V rámci duálního zobrazování cen a duálního oběhu byli obchodníci povinni zobrazovat konečné ceny jak v korunách, tak také v eurech, přičemž vrácení peněz probíhalo již pouze v eurech.

V rámci účetnictví, výkaznictví a informačních systémů byly všechny podniky nuceny přizpůsobit se novým pravidlům účetnictví a výkaznictví v eurech. Dále bylo nevyhnutné přizpůsobit veškeré finanční informační systémy. Bylo potřebné zabezpečit softwarové vybavení pokladen na přepočet cen a celkových hodnot zaokrouhlování a na vystavení dokladů pro spotřebitele. Důležitým krokem bylo zabezpečení vzdělávání a informování pracovníků a zákazníků. Systémy vzdělávání byly zaměřeny na právní rámec přijetí eura.

Pravidla přepočtu základních jmění, podílů a postup přepočtu a změny zápisů v Obchodním registru stanovoval zákon č. 659/2007 Sb., o zavedení měny euro ve Slovenské

republike a o změně a doplnění některých zákonů sbírky zákonů (Národní banka Slovenska, 2007).

Legislativní potřeby zavedení eura

Na Slovensku bylo euro zavedeno rozhodnutím Rady EU. Proto byla účinná nařízení Rady o zavedení eura, o určitých ustanoveních týkajících se zavedení eura a o výměnných kurzech. S těmito nařízeními a dalšími právními akty Evropské unie bylo potřebné uvést do souladu také právní předpisy Slovenska.

Zákon č. 659/2007 Sb., o zavedení měny euro ve Slovenské republice ze dne 28. 11. 2007 představuje základní právní rámec přechodu na společnou měnu. Zkráceně se označuje také jako tzv. ***generální zákon o euru***, neboť cílem tohoto zákona bylo vytvořit generální právní rámec pro hladký a plynulý přechod ze slovenské koruny na euro. Zákon upravuje některá opatření a postupy související s přípravou na zavedení a samotným zavedením měny euro.

Cílem generálního zákona je kromě již zmíněného zabezpečení plynulého přechodu ze slovenské koruny na euro také zabránění růstu inflace, která by v důsledku zavedení nové měny mohla nastat, dále zabezpečení ochrany ekonomických zájmů občanů a spotřebitelů, zachování kontinuity již existujících právních vztahů a dosažení neutrality přeměny a přepočtů peněz, plateb a jiných majetkových hodnot ze slovenské koruny na eura. Tento zákon se také snaží o přípravu a pomoc při adaptaci posuzování reálné hodnoty příjmů, výdajů, cen, plateb a životných nákladů v eurech na základě duálního zobrazování cen, plateb a jiných hodnot.

Samotná tvorba zákona nebyla vůbec jednoduchá a patřila k nejnáročnějším v celé historii slovenské legislativy. Návrh zákona byl projednán Národní bankou Slovenska, Ministerstvem financí SR a také v mezinárodních pracovních výborech pro zavedení eura. Následně jej posuzovala Evropská komise a Evropská centrální banka. Na konec tohoto schvalovacího procesu byl projednán a schválen vládou a Národní radou SR.

Generální zákon se skládá z osmi částí, přičemž každá část je zaměřena na jinou problematiku související s eurem. První část upravuje základní ustanovení a vysvětluje nejdůležitější pojmy související s problematikou zavádění eura. Druhá část se věnuje hotovostnímu peněžnímu oběhu a uvádí duální hotovostní peněžní oběh, výměnu a používání slovenských mincí a bankovek a také jejich ochranu. Třetí část se věnuje peněžním operacím,

platebnímu styku a jejím úkolem je i konverze peněžních prostředků. Čtvrtá část pojednává o postupech vykonávajících přeměnu majetkových a peněžních hodnot a kontinuitě právních vztahů. Pátá část hovoří o referenčních úrokových sazbách, kurzech a indexech. Šestá část se zabývá duálním zobrazováním, sedmá část řeší problematiku dohledu nad dodržováním pravidel a povinností během přípravy na přechod a při samotném přechodu na euro. Poslední, osmá část pojednává o společných, přechodných a závěrečných ustanoveních.

Při procesu zavádění eura se vycházelo také z Vyhlášky Ministerstva financí SR č. 75/2008 Sb., z 27. února 2008 a z Vyhlášky Ministerstva hospodářství SR č. 97/2008 Sb., z 12. března 2008 (Národní banka Slovenska, 2008).

Vyhláška Ministerstva hospodářství SR z 27. února 2008, která vstoupila v platnost 15. března 2008 ustanovila pravidla pro vykazování, přepočty a zaokrouhlování peněžních sum v souvislosti s měnou euro na účely účetnictví, daní z přidané hodnoty, spotřebních daní, místních a správních daní a celní účely.

Vyhláška Ministerstva hospodářství SR z 12. března 2008 řešila podrobnosti duálního zobrazování pro oblast ochrany spotřebitele. Stanovila hlavní pojmy a také metody zobrazování při prodeji některých výrobků a poskytování některých služeb. Podle této vyhlášky se duální zobrazování cen, plateb a jiných hodnot vykonává tak, aby bylo spotřebiteli umožněno zřetelně rozlišit ceny, které jsou uvedeny v hlavní měně od cen, které jsou uvedeny v měně informativní. Umístění konverzní tabulky se musí vykonat takovým způsobem, aby spotřebiteli zabezpečilo jednoznačné, přehledné, srozumitelné, lehce přístupné a dobré čitelné zobrazení (Národní banka Slovenska, 2008).

Zdroje informací a komunikace

Před tím, než Slovensko přijalo euro bylo důležité, aby byl každý subjekt dostatečně, včas a správně informován o veškerých souvislostech týkajících se zavedení této nové měny. Proto byla vytvořena informační kampaň, která měla informační a vzdělávací charakter a byla věnována především obyvatelstvu, se zvláštní pozorností zaměřenou na citlivé skupiny, jako jsou senioři, děti, zdravotně postižení či národnostní menšiny.

Informační kampaň v oblasti podnikatelské sféry věnovala pozornost především malým a středním podnikatelům. Byla vytvořena síť poradenských a informačních center, která podnikatelům poskytla všechny informace, potřebné pro to, aby mohli co nejjednodušeji, nejefektivněji a včas adaptovat své ekonomické aktivity na podmínky

plynoucí z nové měny. Aktivita, které tato poradenská centra poskytovala, byla pod záštitou Ministerstva hospodářství a Národní agentury pro podporu malého a středního podnikání.

Měštům a obcím byly zabezpečeny dostatečné zdroje informací, které bylo potřebné dále šířit mezi obyvatelstvo v regionech. Příslušníkům národnostních menšin byly poskytnuty informace v jejich národních jazycích (Národní banka Slovenska, 2010).

Pro každou skupinu bylo potřeba zvolit vhodný komunikační nástroj. Mezi použité informační nástroje při zavádění eura byly po předešlých zkušenostech jiných států eurozóny použity tyto komunikační nástroje: informace v médiích, inzerce v novinách, univerzální tiskový materiál, internetová stránka www.euromena.sk, brožury, letáky, plakáty, billboardy, audiovizuální a multimediální materiály, bezplatná telefonická linka (0800 103 104), odborné konference, školení, přednášky, semináře, Den eura, reklamní předměty, logo a slogan.

Informační kampaň pro podnikatele započala již v roce 2005, a to z toho důvodu, aby se podnikatelé mohli v dostatečném předstihu připravit na zavedení eura. Hlavní část informační kampaně potom probíhala od roku 2008 do roku 2009.

Informační kampaň flexibilně reagovala na průběžné výsledky průzkumu veřejného mínění tak, aby adresáti nemuseli informace spojené s přechodem na euro vyhledávat sami, ale aby se k nim včas dostaly přes vhodné komunikační kanály.

Informační a statistické systémy

Jelikož se zavedení eura dotklo mnoha informačních a statistických systémů, bylo zapotřebí je včas pozměnit tak, aby nedocházelo k problémům. K nejrozsáhlejším změnám došlo u systémů institucí, které pracovaly s přímým zaměřením na finanční činnost a dále u systémů pracujících se statistickými daty. Většina podnikatelských subjektů začala se změnami v roce 2007. Tyto změny a úpravy měly být dovršeny před vstupem Slovenska do eurozóny tak, aby po vstupu nenastaly žádné problémy. V některých oblastech postačily pouze hardwarové změny či výměna zařízení. V jiných oblastech byla potřeba zabezpečit zákonem vyžadované úřední ověření (EuroInfo, 2010).

Doporučení Národního koordinátora

Národní plán zavedení eura ve SR ve své druhé části obsahuje doporučení Národního koordinátora pro jednotlivé cílové skupiny. Splněním doporučení došlo k hladšímu a rychlejšímu zabezpečení a zavedení eura (EuroInfo, 2010).

Inflační rizika měnové konverze

Při přechodu z koruny na euro hrozil vznik velkého inflačního rizika, projevujícího se zvýšením cen nebo pocitem občanů, že byli při zavedení eura poškozeni. Zavedení eura z ekonomického hlediska nepředstavuje důvod na zvýšení cenové hladiny, jež vyplývá ze statistik zemí eurozóny, jejíž hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 0,09 - 0,28 % z celkové hodnoty inflace představující 2,5 % (Národní banka Slovenska, 2010).

3.2 Hodnocení plnění maastrichtských kritérií

Podmínky zavedení eura jsou formulovány pomocí článku 140 Smlouvy o fungování Evropské unie a podrobněji specifikovány Protokolem o konvergenčních kritériích a Protokolem o postupu při nadměrném schodku.

Konvergenční, maastrichtská kritéria lze rozdělit na rozpočtová – maximální výše schodku státního rozpočtu a veřejného dluhu v poměru k HDP, měnová – velikost inflace a výše úrokových sazeb a stabilita měnového kurzu, kdy nezbytnou podmínkou je především udržitelnost těchto kritérií, nikoliv pouze jejich jednorázové plnění (ZavedeniEura.cz, 2014). Základním zdrojem pro sledování plnění maastrichtských kritérií byla především Analýza konvergence Slovenské republiky, kterou od roku 2005 vypracovával Odborný výzkum Národní banky Slovenska. Tato analýza obsahovala roční shrnutí plnění konvergenčních kritérií, stav reálné konvergence a porovnání aktuálního stavu a výhledu konvergenčního procesu v členských zemích EU a zemích stojících mimo eurozónu.

3.2.1 ERM II

Předchůdcem současného mechanismu směných kurzů ERM II byl tzv. kursový mechanismus ERM, který byl vytvořen v souvislosti se zavedením evropské měnové jednotky ECU (European Currency Unit), předchůdce eura. Fluktuální pásmo v rámci mechanismu ERM bylo původně stanoveno na úrovni +/- 2,25 %, avšak v roce 2003, po výrazných měnových výkyvech došlo k jeho rozšíření na +/-15 %.

V lednu roku 1999 došlo k zavedení eura v bezhotovostní podobě a byla provedena změna multilaterálního kursového systému ERM, který byl založen na principu mřížky spojující jednotlivé měny, na bilaterální systém ERM II, kde jsou měny členských zemí vázány na euro (Česká národní banka, 2005).

Právní základ mechanismu ERM II vychází ze dvou dokumentů, a sice z Rezoluce Evropské rady o vzniku mechanismu směnných kursů ve třetí etapě hospodářské unie, která obsahuje základní principy, charakteristiky a cíle ERM II a Dohody eurozóny o provozních postupech pro mechanismus směnných kurzů ve třetí etapě hospodářské a měnové unie z 1. září 1998, která vznikla mezi Evropskou centrální bankou a národními centrálními bankami členských států, které nepatří do eurozóny. (ČNB, 2014).

ERM II pomáhá členským zemím synchronizovat a usměrňovat politiky k dosažení stabilního makroekonomického prostředí a podporuje strukturální reformy, které jsou potřebné pro konvergenci jednotlivých ekonomik. Na druhé straně zde však mohou vzniknout vyšší náklady, které jsou spojeny se ztrátou autonomní měnové politiky a vyrovnávacím mechanismem v důsledku nedostatečného sladění s EU a z toho vyplývajících faktorů.

Před přijetím společné měny bylo Slovensko povinno zůstat minimálně dva roky v kursovém mechanismu ERM II. Po dohodě Slovenské republiky s ministry financí zemí eurozóny, prezidentem ECB a guvernéry centrálních bank Kypru, Dánska, Estonska, Litvy, Lotyšska, Malty a Slovinska vstoupila slovenská koruna do tohoto mechanismu dne 28. listopadu 2005. Centrální parita slovenské koruny vůči euru byla stanovena na úrovni $1 \text{ EUR} = 38,4550 \text{ SKK}$. Vzhledem k posilujícímu trendu koruny centrální parita v ERM II revalvovala s účinností od 19. března 2007. Nová centrální parita byla stanovena na úrovni $1 \text{ EUR} = 35,4424 \text{ SKK}$. Slovenská koruna využívala v rámci ERM II standardní fluktuační pásmo v rozmezí $\pm 15 \%$. Následně a finálně byla nová centrální parita koruny stanovena na úrovni $1 \text{ EUR} = 30,120 \text{ SKK}$ (NBS, 2007).

3.2.2 Inlace

Členské státy musí v průběhu roku před zkoumáním udržovat dlouhodobou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, která nepřekračuje o více než 1,5 p. b. průměrnou roční inflaci tří členských zemí, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Inflace je měřena pomocí indexu spotřebitelských cen na porovnatelném základě, který zohledňuje rozdíly mezi vnitrostátními definicemi.

Ve vývoji cen na Slovensku mělo rozhodující roli snižování inflace závislé na rozsahu administrativní nápravy cenových relací a velikosti změn nepřímých daní (deregulace cen, změna spotřebních daní, sjednocení DPH). Při vstupu do Evropské unie se inflace pohybovala

na úrovni 1,9 %, tedy na hraně tzv. referenční hodnoty maastrichtských kritérií (Ministerstvo financí SR, 2014).

V referenčním období od dubna 2007 do března 2008 dosáhla průměrná míra inflace měřená pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen úrovně 2,2 %, tedy hodnoty výrazně pod referenční hodnotou, která byla pro dané období stanovena na 3,2 %. Při posuzování inflace byl zohledněn také silný nárůst HDP. Mezi rizika růstu inflace byl mimo jiné začleňován také světový růst cen ropy, domácí poptávkové tlaky a napjatá situace na trhu práce, kde se projevil nedostatek pracovní síly v některých odvětvích a regionech. Vývoj inflace na Slovensku udává níže uvedená Tab. 3.1.

3.2.3 Fiskální dluh a deficit

Fiskální kritérium se dělí na kritérium státního deficitu a kritérium státního dluhu. Hlavním předpokladem kritéria státního deficitu je skutečnost, že poměr plánovaného nebo skutečného státního deficitu k hrubému domácímu produktu nesmí překročit 3 %, a to mimo případů, kdy stanovený poměr klesl nebo se dlouhodoběji snižuje a dosahuje úrovně, která se přibližuje referenční hodnotě. Další výjimkou je situace, kdy je překročení nad referenční hodnotu výjimečné či dočasné a poměr se pohybuje okolo stanovené referenční hodnoty. Dle kritéria státního dluhu nesmí poměr dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu překročit 60 %, mimo případy, kdy se poměr dostatečně snižuje a vyhovujícím tempem přibližuje referenční hodnotě (Cihelková a kol., 2011).

Vývoj fiskálního deficitu a zadlužení byl na Slovensku před vstupem do Evropské unie méně příznivý. Fiskální deficit se však od roku 2000 postupně snižuje. V referenčním roce 2007 dosáhl rozpočtový schodek úrovně 2,2 % HDP, což je méně, než stanovená limitní hodnota 3 %. Hodnotící zprávy ocenily provedení důchodové reformy, jejímž projevem byly právě příznivé projekce veřejných financí. Veřejný dluh se rovněž pohyboval pod hranicí 60 %, konkrétně činil 29,4 % (EuroEkonom.sk, 2007). Vývoj veřejného dluhu a deficitu Slovenské republiky blíže uvádí Tab. 3.1.

3.2.4 Dlouhodobé úrokové sazby

Dle konvergenčních kritérií nesmí průměrná dlouhodobá úroková sazba za posledních dvanáct měsíců přesáhnout průměr dlouhodobých úrokových sazeb tří zemí Evropské unie

s nejlepšími výsledky v oblasti cenové stability o více než 2 p. b. V referenčním období 2007 - 2008 činila tato hodnota 4,5 % a nalézala se tak výrazně pod referenční hodnotou, která dosahovala výše 6,5 %. Slovenské úrokové sazby tak víceméně kopírovaly vývoj odpovídajících úrokových sazeb v eurozóně (Národní banka Slovenska, 2014). Vývoj dlouhodobých úrokových sazeb v letech 2005 - 2008 udává níže situovaná Tab. 3.1.

Úroveň úrokové míry měříme na základě dlouhodobých vládních dluhopisů nebo porovnatelných cenných papírů. Vládní dluhopisy musí mít zůstatkovou dobu splatnosti alespoň deset let a musí disponovat dostačující likviditou.

Evropská komise stanovila pro všechny členské státy hospodářské a měnové unie stejné statistické zásady při vykazování dlouhodobých úrokových sazeb, které jsou definovány sedmi klíčovými pojmy a s nimi souvisejícími doporučeními. Pro dluhopisy platí, že:

1. emitentem dluhopisů by měla být ústřední státní správa,
2. doba splatnosti by měla být co nejbližší k deseti letům zůstatkové doby splatnosti,
3. použité dluhopisy by měly být dostatečně likvidní,
4. vliv kupónu by měl být přímo neupravený,
5. pro výpočet by se měly používat údaje před zdaněním,
6. pro výpočet výnosu se používá jednotný vzorec, statisticky významný a stabilní, který splňuje doporučení vydané Mezinárodní asociací trhů s cennými papíry. Tento vzorec je upraven následovně:

$$P = \sum_{i=1}^n CF_i * V^{L_i}, \text{ kde}$$

P – brutto cena,

n – počet budoucích toků hotovosti,

CF_i – i-tý tok hotovosti ,

L_i – čas v letech po i-tém toku hotovosti,

V – diskontní faktor převrácený na roční základ = $1/(1 + y)$, kde y je výnos převrácený na roční základ

7. v případě použití přístupu „koš dluhopisů“ Evropská centrální banka doporučuje výpočet reprezentativní sazby jednoduchým průměrem (Národní banka Slovenska, 2014).

3.2.5 Dokončení plnění maastrichtských kritérií

V roce 2008 Slovensko úspěšně dokončilo plnění maastrichtských kritérií a naplnilo tak předpoklad pro přijetí eura k 1. lednu 2009. Souhrnný přehled plnění konvergenčních kritérií v jednotlivých letech nabízí tab. 3.2.

Tab. 3.2: Přehled plnění konvergenčních kritérií v letech 2005 - 2008

Kritérium	2005	2006	2007	2008
Veřejný deficit (% HDP)	3,3	2,9	3,4	2,2
<i>Referenční hodnota</i>	3	3	3	3
Veřejný dluh (% HDP)	43,6	34,5	30,7	29,4
<i>Referenční hodnota</i>	60	60	60	60
Míra inflace (HICP v %)	4,5	3,7	3,5	2,2
<i>Referenční hodnota</i>	5,9	2,8	3	3,2
Dlouhodobé úrokové sazby (v %)	4,3	3,8	4,5	4,5
<i>Referenční hodnota</i>	5,9	5,9	6,4	6,5
Nominální výměnný kurz	Mimo ERM II		Účast v ERM II	

Zdroj: Národní banka Slovenska 2005 – 2008, vlastní zpracování.

Závěrem této kapitoly by bylo vhodné zesumarizovat veškeré informace o procesu přechodu Slovenska do Eurozóny. Slovenská republika si prošla zdlouhavým a náročným procesem.

Slovenská republika byla v pořadí šestnáctou zemí, která přijala společnou měnu euro. Konkrétně se tak stalo 1. 1. 2009, kdy došlo k přechodu na konverzní kurz, který byl zahrnut v Národním plánu zavedení eura jako jedna ze sedmi zásad tohoto plánu. Slovenská koruna byla nahrazena eurem v poměru $1\text{€} = 30,1260\text{ SKK}$.

Další zásada, která byla naplněna od prvního dne vstupu Slovenska do eurozóny, byl okamžitý přechod na euro jak v bezhotovostním, tak také v hotovostním styku. Do 16. 1. 2009 bylo na Slovensku možné platit jak eurem tak korunami, ale peníze se vracely pouze v eurech. V porovnání s ostatními zeměmi lze konstatovat, že duální období bylo v případě Slovenska poněkud kratší. U původních zemí se totiž pohybovalo v délce okolo dvou měsíců. Nicméně se ukázalo, že se jedná o mnohem nákladnější a komplikovanější variantu.

Dle pravidla zaokrouhlování byly sumy udávané v korunách, ale vyplácené v eurech přepočítávány dle konverzního kurzu a zaokrouhovány na nejbližší eurocent. Aby nedošlo

k poškození občana byl uplatňován princip, kdy vyplácení dávek státem se zaokrouhlovalo nahoru, ale platby hrazené občanem státu byly zaokrouhlovány opačným směrem. Ze zásady kontinuity kontraktů potom vyplývalo, že všechny smlouvy, které obsahovaly údaje v korunách zůstaly platné i po přijetí eura s tím, že hodnoty v korunách se považovaly za hodnoty v eurech přepočteny konverzním kurzem.

Zásada předcházení zvyšování cen a inflace měla zabránit zneužití zvyšování cen vlivem přijetí eura. Během výměny eura bylo v průběhu jednoho roku, a to konkrétně každých deset dní v období od 8/2008 do 6/2009 sledováno 196 druhů nejčastěji kupovaného zboží. Do poloviny roku 2009 bylo možné vyměnit v bankách korunové mince a do konce roku 2009 korunové bankovky.

Slovensko mělo již od samého začátku povinnost duálního zobrazování cen, což bylo ukončeno až následující rok po přijetí eura tj. 30. 6. 2010. Nicméně do konce roku 2013 byly směňovány oběhové mince v NBS (Národní banka Slovenska, 2014)

4 EVALUACE VÝSLEDKŮ ČLENSTVÍ SLOVENSKA V EUROZÓNĚ

Jedním z důležitých kroků v prohlubování integrace Evropské unie je postupný přechod na společnou měnu euro. Jedná se o logickou součást budování silného ekonomického seskupení, seskupení pro zabezpečení míru a ekonomických výhod.

Začátkem roku 2014 je součástí eurozóny 18 z 28 členských zemí EU. Konkrétně se jedná o Belgie, Lucembursko, Nizozemí, Německo, Francii, Itálii, Finsko, Irsko, Portugalsko, Španělsko, Rakousko, Řecko, Slovinsko, Maltu, Kypr, Slovensko, Estonsko a nově od 1. ledna 2014 také Lotyšsko. Z povinnosti vstupu do eurozóny jsou vyvázány pouze Velká Británie a Dánsko, které mají vyjednané výjimky, tzv. opt-out. De facto opt-out si nevstoupením do kursového mechanismu ERM II zřídilo Švédsko (Česká národní banka, 2014).

Významný přínos členství Slovenska v eurozóně spočívá především v tom, že kdyby Slovensko před pěti lety neodstartovalo zavedení společné měny eura do praxe v rámci seskupení eurozóny, nacházelo by se s velkou pravděpodobností v recesi, podobně jako to lze vidět v případě Maďarska či České republiky. Jelikož se přechodu ze slovenské koruny na euro věnovala patřičná pozornost, byl přechod považován za poměrně hladký, bez jakýchkoli rušivých momentů. Euro především výrazně snižuje podnikům měnové náklady tj. poplatky z transakcí, chrání před kursovým rizikem, o čemž svědčí i skutečnost, kdy některé podniky v České republice využívají za účelem levné realizace plateb se zahraničním slovenské bankovní účty.

Slovensko se stejně jako řada dalších členských zemí eurozóny muselo podílet na realizaci pomoci zemím, nacházejícím se v hluboké recesi, a to v podobě nejrozličnějších půjček. I před negativní postoj této země k půjčkám, směřovaným k některým konkrétním zemím, lze konstatovat, že ekonomika Slovenska nebyla tímto nijak výrazně ovlivněna a poskytnuté půjčky jsou postupně spláceny.

Využívání společné měny a existence eura s účastí Slovenska jsou faktorem, který přispěl k pokračujícímu přílivu zahraničního kapitálu, což se odrazilo také v oblasti zabezpečování práce pro slovenské občany. Z toho vyplývá, že nezaměstnanost by bez tohoto faktu byla podstatně vyšší.

V roce 2008 se Slovensko v konkurenceschopnosti umístilo na 30. místě ze 60 zkoumaných zemí. Vlivem krize v roce 2009 se propadlo na 49. příčku, avšak po zavedení eura došlo k růstu konkurenceschopnosti Slovenska, a to především v oblasti průmyslu.

Společná měna do značné míry napomohla také tomu, že po recesi v roce 2009 průmyslová výroba na Slovensku rostla dvojnásobně rychleji, než v Maďarsku či v České republice. V roce 2012 se SR umístila na 47. místě a v roce 2013 na 45. místě. (Podnikatelská aliance Slovenska, 2013).

Euro napomohlo také tomu, že se Slovenska nedotklo dramatické oslabování směnného kurzu, což by mělo za následek růst cen importovaného zboží a tím i nárůst celkové inflace. Inflační růst na Slovensku byl od zavedení eura nižší, než v sousedních zemích, které společnou měnu prozatím nepřijaly. V důsledku toho docházelo na Slovensku k mírnějšímu snižování kupní síly mezd a důchodů. Pohyby kursů v sousedních státech bez eura umožňovaly občanům Slovenska výhodněji cestovat a nakupovat v zahraničí. Nepříznivě se však kursové devalvační pohyby v České republice, Maďarsku i Polsku dotkly mezd slovenských pracovníků pracujících v těchto zemích.

V následujících podkapitolách je věnována pozornost zkoumání nejdůležitějších vybraných makroekonomických veličin pro potřeby určování směru, výkonu a stability ekonomiky před a po vstupu Slovenska do eurozóny.

Kritéria reálné konvergence představují přibližování se Slovenska k průměru zemím EU a eurozóny. Kritéria reálné konvergence, podle Analýzy konvergence Slovenské ekonomiky, kterou každý rok vydává Národní banka Slovenska, jsou určovány výkonností ekonomiky a cenovou hladinou, trhem práce, zaměstnanost, ale také otevřeností ekonomiky. Nominální konvergence představuje přibližování cenové hladiny Slovenska k průměru EU a eurozóny. Tato kritéria jsou podmíněna především dodržováním fiskální disciplíny a stabilizací směnných kurzů vůči euru minimálně dvouletým setrváním v mechanismu ERM II. Mezi další kritéria patří přibližování se přistupujících se zemí, v tomto případě Slovenska k hodnotě inflace zemí v eurozóně.

Pro porovnání vývoje ekonomiky Slovenska před a po vstupu do eurozóny, byly zvoleny země, které vstoupily do Evropské unie spolu se Slovenskou republikou, a to konkrétně Estonsko, které je členem eurozóny od roku 2011 a Česká republika, která prozatím v eurozóně neparticipuje.

4.1 Reálná konvergence

Reálná konvergence má dlouhodobější charakter a lze říci, že se jedná o jakýsi proces sbližování méně vyspělých zemí s vyspělejšími zeměmi. Rozhodující vliv na reálnou

konvergenci má výchozí pozice ekonomiky dané země, její dynamika a režim směnného kurzu.

V následující části bude věnována pozornost zhodnocení a komparace Slovenska, České republiky a Estonska ke všem zemím eurozóny a EU 27, a to na základě zvolených ukazatelů reálné konvergence NBS, které jsou v rámci reálné konvergence sledovány (Národní banka Slovenska, 2013). Je nutné podotknout, že Česká republika a Estonsko přistoupily k Evropské unii v roce 2004, tedy stejně jako Slovenská republika.

4.1.1 Výkonnost a komparativní cenová hladina

Hrubý domácí produkt

V tab. 4.1 je zobrazen vývoj HDP na obyvatele v paritě kupní síly (PPS) v období od roku 2005 až po rok 2012 na Slovensku a ostatních, již výše zmíněných zemích včetně eurozóny jako celku. Index pro 27 zemí EU je roven stu. Hodnota indexu určuje, na kolikaprocentní úroveň výkonnosti EU-27 dosáhlo Slovensko a na kolik jednotlivé sledované země či eurozóna jako celek.

Tab. 4.1: HDP na obyvatele v PPS v období 2005 - 2012

Index EU 27 = 100	HDP na obyvatele v PPS							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eurozóna	113	112	111	111	110	110	111	108
Česká republika	79	80	83	81	83	81	81	81
Estonsko	62	66	70	69	64	64	67	71
Slovensko	60	63	68	73	73	74	76	76

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Na základě výše uvedené tabulky lze konstatovat, že země eurozóny dosáhly ve sledovaném období vyšší hodnoty HDP/obyvatele v PSS, než země EU-27, a to nejméně o 8 a nejvíce o 13 %. Dle vyhodnocených údajů lze sledovat, že Slovenská republika zaostává za zeměmi EU-27 i eurozónou. Od roku 2005, kdy dosáhla 60 % výkonnosti EU-27 lze však pozorovat vyšší nárůst výkonnosti, až na 76 % v období roku 2012.

Vývoj HDP/obyvatele v PPS v České republice se od roku 2005 pohybuje v rozmezí od 79 % do 83 % (r. 2009). Jak je vidět růst HDP nezaznamenal výrazných nárůst ani pokles.

V Estonsku má ukazatel HDP/obyvatele v PSS kolísavou tendenci, avšak od vstupu do eurozóny, tj. rok 2011 index roste. V roce 2009 došlo k poklesu HDP o cca 5 p.b. a to z důvodu celosvětové hospodářské a finanční krize.

Růst indexu se na Slovensku projevoval už od vstupu do EU, tj. roku 2009. Nelze proto jednoznačně říci, zda vstup této země do eurozóny měl či neměl vliv na růst indexu HDP. Přechází krize však Slovensko zvládlo mnohem lépe, než země stojící mimo eurozónu, například již zmiňované Estonsko a Česká republika.

Hospodářský růst

Po vstupu do EU zaznamenaly Slovensko i Estonsko hospodářský růst, poháněný především zvýšením zahraniční poptávky, růstem investic, ale i domácí spotřebou a investicemi (Národní banka Slovenska, 2006).

Tab. 4.2: Hospodářský růst v období let 2005 - 2012 (% změna oproti předcházejícímu roku)

	Tempo růstu HDP v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	2,0	3,3	3,2	0,3	-4,3	2,0	1,5	-0,7
Eurozóna	1,7	3,3	3,0	0,4	-4,3	1,9	1,4	-0,9
Česká republika	6,5	6,7	5,2	2,0	-5,1	2,2	2,0	-1,1
Estonsko	8,9	10,1	7,5	-3,7	-14,3	2,3	7,5	4,0
Slovensko	6,7	8,3	10,5	5,9	-4,9	4,2	3,3	1,6

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Na Slovensku dosahoval v roce 2005 hospodářský růst úrovně 6,7 %, s rostoucí tendencí do roku 2007. Po tomto roce docházelo k jeho snižování, a to z důvodu celosvětové recese. V roce 2009, kdy Slovensko přistoupilo k eurozóně vykazovalo záporné hodnoty hospodářského růstu (- 4,9 %). Od roku 2010 však znovu nabírá rostoucí tendenci. Estonsko v době, kdy Slovensko přijalo euro vykazovalo mnohem větší propad svého hospodářského růstu (- 14,3 %). V ČR byl hospodářský růst nižší, než u obou již zmiňovaných zemí, a to především v letech kdy Estonsko a Slovensko přistoupily k eurozóně tj. rok 2009 a 2011. Slovensko a Estonsko vykazuje oproti růstu celé EU-27 a eurozóny vyšší nárůst HDP. V roce 2012, kdy eurozóna a EU vykazovaly záporné hodnoty hospodářského cyklu, Slovensko a Estonsko vykazovalo kladné hodnoty růstu, i když oproti předešlému roku se tempo růstu snížilo. Důvodem je pravděpodobně velká otevřenost slovenské a estonské

ekonomiky, díky čemuž došlo u těchto zemí k rychlejšímu hospodářskému oživení jak lze vidět v tab. 4.7.

Komparativní cenová úroveň

Komparativní cenová úroveň je vyjádřena jako poměr mezi paritou kupní síly a tržním směnným kurzem, počítaným z konečné spotřeby domácností, které zahrnují nepřímé daně. Cílem tohoto indexu je porovnání toho, zda je daná země vůči průměru EU „dražší“ či „levnější“ (Eurostat, 2014).

V roce 2005 dosahovala cenová hladina Slovenska 55,5 % cenové hladiny EU-27. V roce 2009 to již bylo 73,2 %. V případě Estonska činila výše komparativní cenové hladiny v roce 2005 64,8 % EU-27 a v době, kdy se Estonsko přistoupilo k eurozóně to bylo již 75,9 % EU-27.

Tab. 4.3: Komparativní cenová hladina v období let 2005 - 2012

	Srovnatelná cenová hladina CPL v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	100,2	101,1	101,1	101,1	101,1	101,1	101,1	101,1
Eurozóna	102,2	102,0	101,4	103,3	105,8	103,2	103,2	102,1
Česká republika	58,2	61,4	62,5	77,3	73,1	74,6	75,6	72,2
Estonsko	64,8	68,6	73,4	76,7	77,3	74,8	75,9	76,9
Slovensko	55,5	58,1	63,3	69,9	73,2	70,3	70,7	70,4

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

V roce 2005 i 2011 byla ke vztahu k průměru zemí EU relativní cenová úroveň Estonska, SR i ČR nižší.

Komparativní cenovou úroveň ovlivňuje mnoho faktorů jako je například důchodová úroveň, fiskální politika, a to výší nepřímých daní, stupeň konkurence, fungování trhu práce a produktů a mnoho dalších faktorů (Žďárek, Šindel, 2011).

Slovensko, Česká republika i Estonsko mají v porovnání s ostatními zeměmi EU či se zeměmi eurozóny poměrně velké nedostatky. Cenová úroveň eurozóny v období 2005-2012 dosahovala až na menší výkyvy poměrně stabilní hodnoty. Oproti tomu na Slovensku, v ČR i v Estonsku došlo k poměrně rychlému růstu konvergence cenových hladin k průměru EU-27, a to jak v letech vstupu SR i Estonska do eurozóny, tak také v letech před jejich vstupem, stejně jako u ČR.

4.1.2 Trh práce a zaměstnanost

Produktivita práce

Dalším důležitým sledovaným ukazatelem je produktivita práce Slovenska v porovnání s Estonskem, eurozónou a EU-27. Produktivitou práce se obecně rozumí množství produkce vyrobené jedním pracovníkem za jednotku času (Kadeřábková, 2001).

Tab. 4.3: Produktivita práce v období let 2005 - 2012

Index EU 27 = 100	Produktivita práce v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Eurozóna	110,6	110,5	110,1	109,7	109,4	109,1	110,5	108,8
Česká republika	73,0	73,9	76,2	73,9	75,8	74,2	74,5	73,8
Estonsko	60,8	62,4	66,7	66,0	65,8	69,2	70,6	69,9
Slovensko	68,8	71,7	76,4	79,8	79,8	81,6	82,6	82,0

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Vývoj produktivity práce za období let 2005 - 2012 v Evropě lze vidět ve výše uvedené tab. 4.3. Z této tabulky je patrné, že země eurozóny disponují vyšší produktivitou práce, než země stojící mimo ní. Na Slovensku se od roku 2005 produktivita práce zvyšuje. Od roku 2009 se tempo růstu zpomaluje, a to z důvodu již zmiňované krize. V ČR je vývoj produktivity práce kolísavý a je spojený spíše s poklesem, než s růstem. U Estonska, stejně jako u Slovenska je vývoj produktivity práce mírně rostoucí, avšak oproti Slovensku nižší. Proto lze konstatovat, že ***zavedení eura mělo pozitivní dopad na vývoj produktivity práce SR, jelikož přilákalo investice ze zahraničí.*** U České republiky, jakožto země stojící mimo eurozónu, lze pozorovat klesající tendenci, kdežto u zemí eurozóny byl vývoj produktivity kolísavý.

Nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti je vyjádřena jako procentuální podíl nezaměstnaných na pracovní síle, přičemž pracovní silou se rozumí ekonomicky aktivní obyvatelstvo, skládající se ze zaměstnaných a nezaměstnaných osob (Pavelka, 2006).

Tab. 4.4: Míra nezaměstnanosti v období let 2005 - 2012

	Míra nezaměstnanosti v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	9,0	8,2	7,2	7,1	9,0	9,6	9,7	10,4
Eurozóna	9,1	8,5	7,6	7,6	9,6	10,1	10,2	11,3
Česká republika	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0
Estonsko	8,0	5,9	4,6	5,5	13,5	16,7	12,3	10,0
Slovensko	16,4	13,5	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14,0

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Jak je vidět ve výše uvedené tab. 4.4, země eurozóny se potýkají s větší nezaměstnaností, než země stojící mimo ní. Míra nezaměstnanosti Slovenska má po vstupu do EU klesající tendenci, avšak rokem 2009 došlo k jejímu opětovnému růstu. Nezaměstnanost na Slovensku je oproti ostatním zemím EU-27 vysoká. V roce 2009 byla nezaměstnanost v Estonsku vyšší, než na Slovensku, ale po přijetí eura nabrala klesající tendenci. V ČR se již několik let míra nezaměstnanosti pohybuje pod průměrem zemí EU.

Národní hospodářství každé země disponuje určitým počtem praceschopného obyvatelstva, které je nazýváno jako tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Jedná se o osoby ve věku od 15 do 64 let, kteří jsou zaměstnaní či nezaměstnaní, ale kteří si aktivně práci aktivně hledají. V tab. 4.5, kde je uvedena míra zaměstnanosti ekonomicky aktivních obyvatel lze vypožorovat, že SR a Estonsko zaostávají za průměrem EU-27 i eurozóny. Jediná sledovaná země, a sice ČR se pohybuje nad těmito průměry. Slovensko má nejnižší míru zaměstnanosti ze všech sledovaných zemí.

V roce 2010 byla přijata strategie Evropa 2020, jejímž cílem je dosáhnout takových kvalitativních změn, které budou založeny na principech znalostní ekonomiky, hospodářský růst bude udržitelný a bude podporovat začleňování, a to jak sociální tak územní. Strategie má celkem pět cílů³⁷. Jedním z těchto cílů je fakt, že 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let by, mělo být zaměstnáno (Vláda ČR, 2014). V tab. 4.5 lze vidět, zda a jak se tento cíl daří naplnit.

³⁷ 1. **Zaměstnanost** - zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let.
2. **Výzkum a vývoj** - investovat do výzkumu a vývoje 3 % HDP EU.
3. **Změna klimatu a udržitelné zdroje energie** - snížit emise skleníkových plynů o 20 % (ve srovnání Se stavem v roce 1990, zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie o 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %.
4. **Vzdělávání** - snížit míru nedokončení studia pod 10 %, dosáhnout ve věkové kategorii od 30 do 34 let alespoň 40 % podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva.
5. **Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení** - snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení (Evropská komise, 2014).

Tab. 4.5: Míra zaměstnanosti v období let 2005 - 2012

	Míra zaměstnanosti v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	63,5	64,5	65,4	65,9	64,6	64,2	64,4	68,5
Eurozóna	63,7	64,7	65,6	66,0	64,7	64,2	64,3	68,0
Česká republika	70,7	71,2	72,0	72,4	70,9	70,4	70,9	71,5
Estonsko	64,4	68,1	69,4	69,8	63,5	61,0	65,2	72,1
Slovensko	57,7	59,4	60,7	62,3	60,2	58,8	59,8	65,1

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Je patrné, že růst zaměstnanosti v roce 2011 a 2012 je způsoben zrychleným tempem hospodářského růstu, reformami týkající se pracovních trhů či relativně stálými pracovními náklady.

Věda a výzkum

Investice do vědy a výzkumu jsou důležitým prvkem pro rozvoj konkurenceschopnosti firem na trhu. V roce 2010, v rámci strategie Evropa 2020, byl stanoven cíl, kdy by do roku 2020 hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum měly dosáhnout 3 % HDP.

Z níže situované tab. 4.6 je zřejmé, že Slovensko zaostává nejenom za PRŮMĚRE, Eurozóny ale i za průměrem zemi EU-27.. V případě SR je v posledních letech zaznamenáván mírný nárůst výdajů na vědu a výzkum, přesto jejich výše nepřekračuje pomyslnou hranici 1 %. U ČR a Estonska je nárůst poněkud vyšší. EU-27 a země eurozóny se přibližují k avizovaným 3 % HDP.

Tab. 4.6: Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum v období 2005 - 2012

	Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	1,82	1,84	1,84	1,91	2,01	2,01	2,05	2,08
Eurozóna	1,84	1,87	1,88	1,96	2,06	2,07	2,12	2,17
Česká republika	1,22	1,29	1,37	1,30	1,35	1,40	1,64	1,88
Estonsko	0,93	1,13	1,08	1,28	1,41	1,62	2,37	2,18
Slovensko	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63	0,68	0,82

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

4.1.3 Otevřenost ekonomiky

Mezi kritéria reálné konvergence lze zařadit i otevřenost a velikost ekonomiky. Slovenská republika představuje na rozdíl od eurozóny jako celku „malou otevřenou ekonomiku s poměrně omezeným rozsahem vnitřního trhu, což ji předurčuje k hlubšímu rozvíjení mezinárodních hospodářských vztahů, včetně mezinárodního obchodu“ (Šikulová, 2006, s.24).

Konečnou hodnotu otevřenosti ekonomiky lze vypočítat pomocí součtu hodnoty exportu a importu k výši HDP.

Tab. 4.7: Otevřenost ekonomik v období let 2005 - 2012

	Otevřenost ekonomiky v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Česká republika	126,14	130,94	133,77	126,51	113,87	129,77	141,07	149,84
Estonsko	119,64	137,54	120,93	119,57	99,71	125,94	154,75	154,76
Slovensko	157,17	173,01	174,82	169,32	141,67	161,03	178,87	186,25

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Po vstupu Estonska do EU měla otevřenost jeho ekonomiky kolísavou tendenci. Největší propad nastal v roce 2009, kdy otevřenost činila 99,71 %. Od roku 2010 docházelo k jejímu růstu, z čehož největší nárůst byl zaznamenán v roce, kdy Estonsko vstoupilo do eurozóny v roce 2011. V té době otevřenost činila 154,75 %.

Česká republika měla po vstupu do EU rostoucí tendenci otevřenosti své ekonomiky. V roce 2009, stejně jako v případě Estonska však došlo k jejímu propadu. Následně od roku 2010 otevřenost české ekonomiky i nadále nabírá vzestupnou tendenci.

Slovensko dosahovalo nejvyšší hodnotu otevřenosti své ekonomiky v roce 2012 a nejnižší v roce 2009, což lze dát z velkou pravděpodobností za vinu celosvětové krizi. V roce 2010 došlo k růstu otevřenosti slovenské ekonomiky, která pokračovala i v následujících letech.

Slovensko v rámci ukazatele otevřenosti ekonomiky dosahuje vyšších hodnot v porovnání se sousedními zeměmi, které euro prozatím nepřijaly. Dle statistik se Slovenská ekonomika umístila na 4. místě v otevřenosti ekonomik zemí EU. Podle Mezinárodního měnového fondu se očekává, že by se míra otevřenosti ekonomiky na Slovensku v letech 2014 – 2015 měla vyšplhat až na 192 %. Ze statistik dále vyplývá, že otevřenost ekonomiky po vstupu Slovenska do eurozóny roste.

Vývoz a dovoz

Jak lze vidět v tab. 4.8, měla hodnota vývozu Estonska mezi obdobím let 2005 - 2008 rostoucí tendenci, avšak se zpomalujícím se tempem růstu. V roce 2005 došlo k největšímu nárůstu hodnoty vývozu, způsobené zvyšující se provázaností ekonomiky Estonska s ostatními zeměmi EU, v roce 2004 byl vývoz 7,1 mld. €. Hlavní vývozní komoditou této země jsou převážně elektrická zařízení, která představují až ¼ celého vývozu, dále také export minerálních produktů a zemědělských výrobků. Z níže uvedené tabulky je patrné, že v roce 2009 došlo k největšímu poklesu vývozu, a to z důvodu propuknutí krize. V rámci EU Estonsko vyváží především do severských zemí a zboží dováží ze severních států a Německa. V roce 2011, kdy Estonsko přistoupilo k eurozóně, vzrostl jeho vývoz nejvíce za sledované období (Oficiální portál pro podnikání a export, 2014).

Zahraniční obchod České republiky vykazoval od roku 2005, stejně jako v případě Estonska, rostoucí tendenci. V roce 2009 však došlo k jeho propadu a následně od roku 2010 k jeho opětovnému nárůstu. Mezi hlavní vývozní komodity patří stroje a přepravní zařízení, a tržní výrobky tříděné podle materiálů. K nejvíce dováženým komoditám patří také stroje a tržní výrobky. Největším obchodním partnerem ČR je Německo a SR (CZECH TRADE, 2012).

Po vstupu Slovenské republiky do EU byly v této zemi vykazovány rostoucí tendence vývozu komodit na trhy EU. V roce 2009 stejně, jako u ostatních zemí EU došlo k výraznějšímu poklesu vývozu v důsledku krize a následné snížení poptávky zahraničních firem po komoditách této země. K hlavním vývozním a dovozním komoditám patří převážně elektrické stroje a dopravní zařízení. Největším obchodním partnerem Slovenska je Německo.

Z tab. 4.8 a 4.9 je patrné, že export a import SR, ČR a Estonska se podílí malým procentem na celkových hodnotách vývozu a dovozu EU-27.

Tab. 4.8: Vývoz zboží a služeb v období let 2005 - 2012

	Export zboží a služeb v mld. €							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	4118,07	4631,82	4977,23	5152,81	4339,58	5022,65	5549,09	5802,64
Eurozóna	3104,32	3458,95	3750,25	3883,15	3288,76	3784,24	4174,85	4349,01
Česká republika	67,42	79,23	89,98	99,42	83,83	99,83	113,34	119,33
Estonsko	8,69	9,74	10,78	11,54	8,92	11,39	14,68	15,77
Slovensko	29,36	37,60	47,61	53,77	44,33	52,96	61,75	68,69

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Tab. 4.9: Dovoz zboží a služeb v období let 2005 - 2012

	Import zboží a služeb v mld. €							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	4032,93	4578,27	4905,26	5120,84	4221,50	4907,59	5412,24	5552,00
Eurozóna	2984,86	3362,02	3619,03	3797,52	3171,58	3663,18	4045,05	4102,13
Česká republika	64,56	75,66	86,47	95,74	78,09	94,81	106,89	110,77
Estonsko	9,42	11,11	12,26	12,19	8,15	10,39	14,08	15,73
Slovensko	31,14	39,40	48,21	55,30	44,63	53,11	61,37	64,99

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Obchodní bilance

Obchodní bilanci lze vnímat jako rozdíl mezi hodnotou realizovaného exportu a importu, přičemž může vykazovat kladné či záporné saldo.

Vývoj obchodní bilance je pro období let 2005 - 2012 zobrazen v Tab. 4.10. Obchodní bilance v EU-27 vykazuje kladné hodnoty a má kolísavou tendenci. Obchodní bilance zemí eurozóny je poněkud vyšší, než v případě EU-27. U Estonska převládá dlouhodobější trend záporného salda obchodní bilance. Kladných hodnot tato země dosáhla až v roce 2009. Obchodní bilance ČR vykazuje dlouhodobější trend růstu, avšak tempo tohoto růstu není nijak vysoké.

Tab. 4.10: Obchodní bilance v období let 2005 - 2012

	Obchodní bilance v mld. €							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	85,14	53,55	71,97	31,97	118,08	115,06	136,85	250,64
Eurozóna	119,46	96,93	131,22	85,63	117,18	121,06	129,80	246,88
Česká republika	2,86	3,57	3,51	3,68	5,74	5,02	6,45	8,56
Estonsko	-0,73	-1,37	-1,48	-0,65	0,77	10,35	0,60	0,04
Slovensko	-1,78	-1,80	-0,60	-1,53	-0,30	-0,15	0,38	3,70

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

V období po vstupu Slovenska do EU byla jeho obchodní bilance v záporných číslech. V roce 2011, po vstupu do eurozóny, však došlo k jejímu překlenutí do již kladných čísel, a to z důvodu snížení dovozu oproti vývozu. K největšímu nárůstu došlo v roce 2012, kdy hodnota bilance činila 3,70 mld. EUR.

Přímé zahraniční investice

V souvislosti se vstupem zemí do EU a následně do eurozóny se dá předpokládat zvýšení přílivu přímých zahraničních investic (PZI).

Estonsko po vstupu do EU vykazovalo mnohem větší příliv PZI vzhledem k HDP, než v období po vstupu do eurozóny. V rámci této země byl pozorován také nejvyšší příliv PZI ze všech sledovaných zemí, obsažených v tab. 4.11, a to konkrétně v roce 2005, kdy činil 20,6 % HDP. Příčinou bylo především vytvoření stabilního investičního, politického a finančního prostředí. Na přílivu PZI se podílel také pevný kurs domácí měny k euru a průhledný daňový systém. Mezi hlavní investory Estonska patří především Švédsko a Finsko (OECD, 2009).

Tab. 4.11: Příliv přímých zahraničních investic v období let 2005 - 2012

	Příliv zahraničních investic v % HDP							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	1.2	2.0	3.5	1.5	2.3	1.8	3.3	2.3
Česká republika	9.0	3.7	5.8	2.9	1.5	3.1	1.1	5.4
Estonsko	20.6	10.7	12.4	7.3	9.5	8.4	1.5	6.8
Slovensko	5.1	8.4	4.8	5.0	0.0	2.0	3.6	3.1

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

K největšímu přílivu PZI v České republice došlo po jejím vstupu do EU, tj. v roce 2005. Následující roky PZI vykazovaly kolísající tendence. V roce 2009, kdy probíhala krize byl příliv PZI přirozeně jedním z nejnižších.

Na Slovensku byl příliv přímých zahraničních investic způsoben hospodářským růstem, levnou a kvalifikovanou pracovní silou, transparentním daňovým systémem a investičními pobídkami. Uvádí se, že velký podíl na přílivu PZI mají především dceřiné společnosti, které byly založeny na Slovensku. Mezi tyto společnosti patří například Kia Motors v Žilině, Peugeot v Trnavě a Volkswagen v Bratislavě. V roce 2009 došlo z důvodu krize k omezení přílivu PZI. Další příčinou, která v danou dobu měla na PZI vliv bylo nestabilní politické prostředí a neschopnost státu vypořádat se s následky recese, v jejímž důsledku došlo k nárůstu nákladovosti investičního kapitálu a ke snížení tempa růstu ekonomického rozvoje ve světě.

4.2 Nominální konvergence

Jak již bylo několikrát zmíněno, pro vstup členských zemí EU do eurozóny je důležité splnění tzv. maastrichtských neboli konvergenčních kritérií, které byly blíže rozebrány v kap. 3.2. O nominální konvergenci bude v rámci této kapitoly hovořeno v souvislosti s mírou plnění či neplnění těchto kritérií kandidátskými zeměmi. Konkrétně bude analyzováno časové období vývoje ekonomiky Slovenska, Estonska a eurozóny, a to mezi lety 2005 – 2012, stejně jako tomu bylo v případě hodnocení reálné konvergence.

4.2.1 Kritérium cenové stability

Hlavním cílem Evropské centrální banky je především udržení cenové stability, přičemž cenovou stabilitu lze definovat jako meziroční růst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) pro eurozónu o méně než 2 % ve střednědobém horizontu (Evropská centrální banka, 2014). Níže situovaná tab. 4.12 zobrazuje vývoj inflace a její stanovenou referenční hodnotu v letech 2005 - 2012.

Tab. 4.12: Harmonizovaný index spotřebitelských cen (roční průměry v %) v období let 2005 - 2012

	Inflace - měřená HICP							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	2.3	2.3	2.4	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6
Eurozóna	2.2	2.2	2.1	3.3	0.3	1.6	2.7	2.5
Česká republika	1.6	2.1	3.0	6.3	0.6	1.2	2.1	3.5
Estonsko	4.1	4.4	6.7	10.6	0.2	2.7	5.1	4.2
Slovensko	2.8	4.3	1.9	3.9	0.9	0.7	4.1	3.7
Průměr tří zemí *	1.0	1.4	1.3	2.6	0.0	0.9	1.9	1.3
Referenční hodnota	2,5	2,9	2,8	4,1	1,5	2,4	2,1	3,5

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

* průměr tří zemí s nejnižší hodnotou

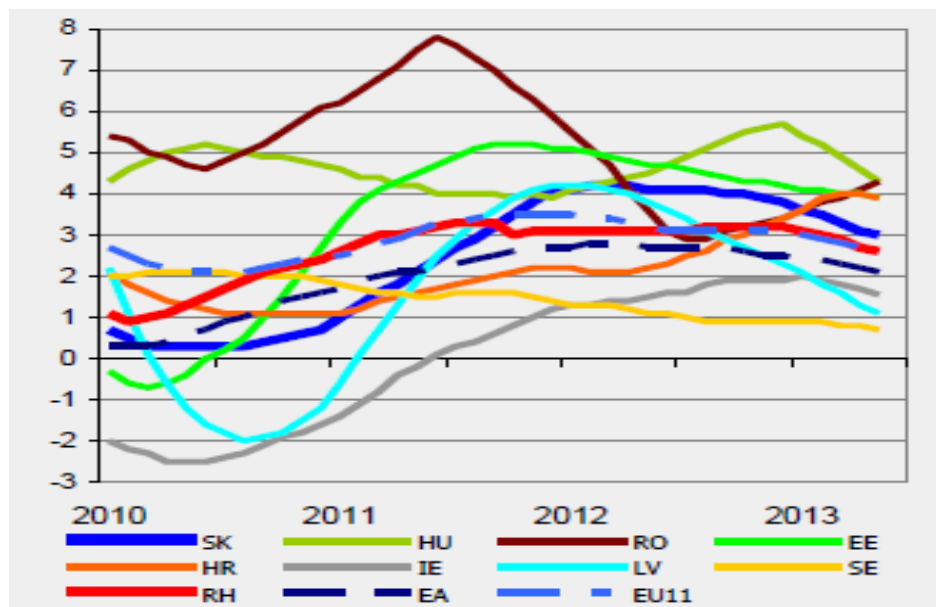
V Estonsku je tempo růstu spotřebitelských cen charakterizováno jeho volatilitou. Od roku 2005 do roku 2008 docházelo k meziročnímu nárůstu HICP, přičemž svého vrcholu v rámci sledovaného období tento ukazatel dosáhl v roce 2008, a to hodnotou 10,6 %. Nárůst byl zapříčiněn především růstem cen služeb a energií, cen potravin a harmonizací spotřebních daní. V roce 2009 došlo z důvodu recese ke snížení tlaku na růst spotřebitelských cen, čemuž odpovídá hodnota 0,2 %. V následujících letech lze pozorovat opětovný nárůst inflace.

Hodnoty inflace Estonska se tak v rámci sledovaného období pohybovala pod i nad stanovenou referenční hodnotou (Národní banka Slovenska, 2005 - 2012).

V České republice se míra inflace po vstupu do EU pohybovala pod referenční hodnotou. V roce 2008 však nastal zlom a hodnota HICP vyskočila na 6,3 %. V následujícím roce však došlo k jejímu výraznému poklesu na 0,6 %. V roce 2012 byla hodnota inflace měřená HICP 3,5%.

Na Slovensku činila v roce 2005 míra inflace 2,8 %. V tomto roce se také Národní banka Slovenska zapojila do nového režimu měnové politiky, a sice k cílování inflace. V roce 2006 míra inflace SR převýšila její referenční hodnotu o 1,4 %. Stalo se tak vlivem růstu cen energií, pohonných hmot a potravin (Národní banka Slovenska, 2007). V roce 2007 došlo k poklesu HICP, avšak již v roce 2008 lze sledovat jeho opětovný nárůst. V roce 2009, kdy Slovensko přistoupilo k eurozóně, činila tato hodnota 0,9 %, což je 0,6 % pod její referenční hodnotou. V roce 2011 byla hodnota meziroční míry inflace na úrovni 4,1 %. V roce 2012 následně klesla na 3,7 %. Z grafu 4.1 lze vypožorovat, že ačkoli má míra inflace Slovenska v posledních letech převážně klesající tendenci, nachází se nad stanovenou referenční hodnotou (RH).

Graf 4.1: Vývoj inflace ve vybraných zemích EU (12 - měsíční průměr meziroční HICP inflace v %)

Zdroj: Lalinský, 2013, s.23.

4.2.2 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Jelikož v Estonsku není rozvinut trh dluhopisů v estonských korunách, v současnosti nejsou dostupná žádná data, ze kterých by bylo možné vypočítávat vývoj dlouhodobých úrokových sazeb státních dluhopisů či vývoj jiných odpovídajících cenných papírů. Z tohoto důvodu bude Estonsko z následujícího hodnocení, vyobrazeného v tab. 4.13, vypuštěno.

Tab. 4.13: Výnosy do splatnosti 10letých státních dluhopisů na sekundárním trhu 2005 - 2012

	Výnosy do splatnosti 10letých státních dluhopisů na sekundárním trhu							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	3.70	4.07	4.56	4.54	4.12	3.82	4.30	3.68
Eurozóna	3.42	3.84	4.32	4.31	3.82	3.61	4.35	3.88
Česká republika	3.54	3.80	4.30	4.63	4.84	3.88	3.71	2.78
Slovensko	3.52	4.41	4.49	4.72	4.71	3.87	4.45	4.55
Průměr tří zemí*	3.03	3.75	4.30	4.03	3.44	2.87	2.65	1.50
Referenční hodnota	5.37	6.24	6.40	6.20	5.90	6.00	5.30	3,80

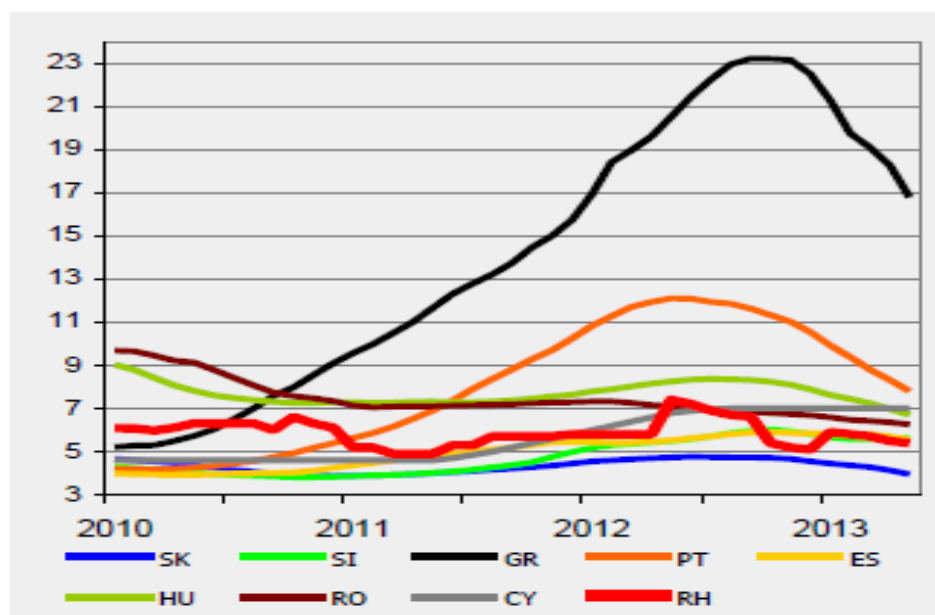
Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

* průměr tří zemí s nejnižší hodnotou

V České republice se během sledovaného období let 2005 - 2012 míra dlouhodobých úrokových sazeb pohybovala nejen pod její stanovenou referenční hodnotou, ale také pod průměrnou hodnotou, naměřenou v rámci zemí EU.

Na Slovensku bylo kritérium dlouhodobých úrokových sazeb plněno během celého sledovaného období. Na počátku roku 2005 dosahovala sazba 3,52 %, v roce 2009, kdy Slovensko vstoupilo do eurozóny byla sazba vyšší, konkrétně 4,71 %. Pouze v roce 2012 Slovensko poprvé převýšilo stanovenou referenční hodnotu, a to o 0,75 p.b. Na základě vývoje, zobrazeného v níže uvedeném grafu 4.2. lze říci, že dlouhodobé úrokové sazby Slovenska během sledovaného období v zásadě kopírovaly vývoj odpovídajících úrokových sazeb v eurozóně.

Graf 4.2: Vývoj dlouhodobé úrokové míry ve vybraných zemích EU (12 - měsíční průměr v %)

Zdroj: Lalinský, 2013, s.23.

4.2.3 Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Řada zemí EU je před svým vstupem do eurozóny nucena provést jisté strukturální reformy a fiskální konsolidace, jejichž následkem často dochází ke zvýšení veřejných výdajů.

V rámci Tab. 4.14 lze sledovat, že v Estonsku byl ve sledovaném období vývoj veřejných financí i po provedené penzijní reformě poměrně dobrý a nedošlo tedy k překročení referenční hodnoty. Z tohoto důvodu Estonsko nepatřilo mezi země, které by se musely přizpůsobit novelizaci Paktu stability a růstu, týkající se nadměrného schodku. V roce 2005 až 2007 Estonsko vykazovalo rozpočtové přebytky, z nichž nejvyšší byl realizován v roce 2006, a to ve výši 2,5 % HDP. V roce 2008 a 2009 vykazoval rozpočet vládních institucí schodek ve výši 3 % HDP a 2 % HDP, avšak stanovená referenční hodnota nebyla překročena.

V České republice byl vývoj veřejného schodku oproti Estonsku odlišný, a to už jen z toho důvodu, že ČR během sledovaného období překročila stanovenou referenční hodnotu hned několikrát. Po vstupu do EU nebyl schodek příliš vysoký, avšak v roce 2009 nastal zlom a schodek veřejných financí se propadl na 5,8 % HDP, což je o 2,8 p.b. více, než je úroveň referenční hodnoty. Od roku 2009 jsou veřejné finance zobrazovány v záporných číslech a překračují stanovenou referenční hodnotu.

Tab. 4.14: Vývoj přebytku/schodku veřejných financí v období let 2005 - 2012

	Vývoj přebytku/schodku vládních institucí v %							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	-2.5	-1.5	-0.9	-2.4	-6.9	-6.5	-4.4	-3.9
Eurozóna	-2.5	-1.3	-0.7	-2.1	-6.4	-6.2	-4.1	-3.7
Česká republika	-3.2	-2.4	-0.7	-2.2	-5.8	-4.7	-3.2	-4.2
Estonsko	1.6	2.5	2.4	-3.0	-2.0	0.2	1.1	-0.2
Slovensko	-2.8	-3.2	-1.8	-2.1	-8.0	-7.5	-4.8	-4.5
Referenční hodnota	-3.0	-3.0	-3.0	-3.0	-3.0	-3.0	-3.0	-3.0

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Na Slovensku, stejně jako v České republice byla ve sledovaném období situace podobná. Slovensko vykazovalo od roku 2005 do roku 2008 deficit veřejných financí, avšak ve stanovené referenční hodnotě. V roce 2006 navíc došlo k uskutečnění důchodové reformy. I přes skutečnost, že byly zohledněny náklady spojené s touto reformou se deficit přehoupl přes referenční hodnotu. Následující **rok 2007 byl pro Slovensko důležitý, jelikož byl rokem referenčním pro zhodnocení plnění fiskálního kritéria**, jehož hodnota tehdy činila - 1,8 % HDP. V roce 2009, kdy Slovensko vstoupilo do eurozóny se schodek vládních institucí propadl na - 8 % HDP, což lze označit za nejvyšší hodnotu, které kdy Slovensko dosáhlo. Referenční hodnota zde byla překročena o 5 p.b.. Od vstupu Slovenska do eurozóny byl každoroční schodek veřejných financí vyšší, než referenční hodnota (Národní banka Slovenska, 2013).

4.2.4 Kritérium veřejného dluhu

Vývoj veřejného dluhu sledovaných zemí v období let 2005 - 2012 je zachycen v níže uvedené tab. 4.15. V případě Estonska se vládní dluh pohybuje hluboko pod stanovenou referenční hodnotou ve výši 60 % HDP. V roce 2007 dosáhl své nejnižší hodnoty, a to 3,7 % HDP. Lze tedy vidět, že vývoj veřejného dluhu Estonska nikdy nepřesáhl 10 %.

V České republice se vládní pohyboval v jiných hodnotách, než u již zmíněného Estonska, avšak ani v tomto případě nebyla nikdy překročena referenční hodnota. V ČR je zaznamenán rostoucí trend veřejného dluhu. Rok po vstupu ČR do EU činila hodnota hrubého veřejného dluhu 28,4 % HDP, v roce 2012 již narostl na 46,2 %.

Tab. 4.15: Vývoj veřejného dluhu v období let 2005 - 2012

	Hrubý dluh vládních institucí v % k HDP							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
EU 27	62.7	61.5	58.9	62.2	74.5	80.2	82.7	85.5
Eurozóna	70.3	68.6	66.4	70.2	80.1	85.6	87.5	90.8
Česká republika	28.4	28.3	27.9	28.7	34.6	38.4	41.4	46.2
Estonsko	4.6	4.4	3.7	4.5	7.1	6.7	6.1	9.8
Slovensko	34.2	30.5	29.6	27.9	35.6	41.0	43.6	52.7
Referenční hodnota	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0	60.0

Zdroj: Eurostat, 2014, vlastní zpracování.

Od vstupu Slovenska do EU se výše veřejného dluhu pohybovala okolo 30 % HDP, a to především z důvodu uplatňování postupu při nadměrném schodku. Nejnižší hodnoty dosahovalo Slovensko v roce 2008, a sice 27,9 % HDP. Důvodem byl především růst HDP a posílení slovenské koruny vůči euru. Od roku 2009, kdy se Slovensko připojilo k eurozóně, docházelo k nárůstu dluhu a to vlivem špatného hospodaření Vlády SR. V roce 2012 tvořil veřejný dluh 52,7 % HDP (Národní banka Slovenska, 2013).

4 ZÁVĚR

Slovensko přijalo euro 1. 1. 2009 jako šestnáctá země eurozóny, a to v době, kdy se Evropou prohnala krize. Přejchod z koruny na euro proběhl bez problémů, a to díky dlouhodobé a důkladné legislativní přípravě a komunikační kampani.

Jelikož na Slovensku je euro již šestým rokem, lze na základě doposud získaných informací zhodnotit krátkodobé efekty zavedení eura ve Slovenské republice. Výhody, které nabízí členství Slovenska v eurozóně, je potřeba co nejdříve a nejefektivněji využít a zúročit ve prospěch dlouhodobějšího rozvoje slovenské ekonomiky. To se týká nejen bankovního sektoru, ale i jiných subjektů. Společná měna má specifický význam, a to jak hospodářský, tak politický. Euro, které řídí finanční systém, zabezpečuje jeho stabilitu s nízkou inflací a nízkými úrokovými sazbami. Představuje také komparativní výhody pro investory.

Euro přináší výhody také občanům, a to především v rámci volného pohybu osob. Dále také při přepravě zboží a platbách v rámci členských zemí Evropské unie. Platby jsou spolehlivější a efektivnější. Pro podnikatele a koncové zákazníky přinesl přechod na euro více důvěry, i co se týká cen zboží a služeb a také cenové průhlednosti. Pozitivní vliv lze spatřovat také ve zvyšující se konkurenceschopnosti na jednotném trhu.

V rámci integrace Slovenska bylo klíčovým faktorem začlenění se do struktur Evropské unie a je důležité, aby se tato země ekonomicky přibližovala k zemím EU a eurozóny.

V první kapitole této práce byla zaměřena pozornost na objasnění základní problematiky související se vstupem Slovenska do struktur EU. Za neklíčovější lze považovat rozhodnutí Vlády SR podat žádost o členství v EU a otevření přístupových jednání.

Druhá kapitola práce se věnovala problematice přijetí eura na Slovensku. Důležitým mezníkem v této oblasti bylo vypracování Národního plánu zavedení eura na Slovensku, který obsahoval jednotlivé kroky směřující k přijetí eura a zhodnocení plnění konvergenčních kritérií.

V rámci třetí kapitoly byly analyzovány ukazatelé reálné a nominální konvergence, které vycházely z Analýzy konvergence slovenské ekonomiky. Podstatou této kapitoly bylo především zhodnotit potřebná data pro následné potvrzení či vyvracení stanovené hypotézy.

Vývoj HDP na Slovensku byl oproti zemím eurozóny a EU-27 rozdílný. Slovensko má ve sledovaném období od roku 2010 do roku 2012 vyšší dynamiku růstu reálného HDP v porovnání se státy eurozóny. Po vstupu Slovenska do eurozóny lze konstatovat, že vývoj HDP má pozitivní trend. V roce 2009 73 % a v roce 2012 to bylo 76 % výkonnosti EU-27. Globálně byl u zemí eurozóny kolísající trend. V roce 2009 bylo tempo růstu HDP v záporných hodnotách. Tento fakt lze přikládat krizi z roku 2008, která měla dopady i v roce 2009. Od roku 2010 hospodářský růst Slovenska vykazoval kolísavé, ale kladné hodnoty. V roce 2012 vykazovalo tempo růstu u zemí eurozóny a EU-27 záporné hodnoty.

Přibližování ekonomické úrovně Slovenské republiky k EU je doprovázeno komparativní cenovou úrovní. Slovenská republika po vstupu do eurozóny dosahovala 73,2 % průměru EU-27. V ostatních letech se hodnota pohybovala těsně nad 70 %. Ekonomický růst byl doprovázený růstem produktivity práce, kdy nejvyšší hodnota byla dosažena v roce 2011 82,6 % k průměru EU-27. Z Tab. 4.3 je patrné, že hodnoty po vstupu SR do eurozóny vykazovaly vyšších hodnot, než před jejím vstupem. Míra nezaměstnanosti má kolísavou tendenci a je jednou z nejvyšších v EU. Po přijetí eura míra nezaměstnanosti Slovenska vykazovala vyšší hodnoty, než při SKK.

Po vstupu Slovenska do eurozóny míra otevřenosti ekonomiky rostla. Vývoj hodnot dovozů a vývozů vykazoval rostoucí trend. Slovensko ve sledovaném období více dováželo, než vyváželo. V roce 2011 poprvé export převýšil import. V roce 2012 byla obchodní bilance rovněž kladná.

Na základě provedené analýzy nominální konvergence bylo prokázáno, že k nejproblémovějším ukazatelům pro Slovensko patřilo kritérium cenové stability. Kritérium cenové stability je měřeno na základě harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Jak lze vidět v Tab. 4.12, v roce 2009 byla inflace měřená HICP 0,9 %, v roce 2012 byla hodnota HICP 3,7 %. Slovensko po vstupu do eurozóny dosahovalo nižších hodnot, než byly stanovené referenční hodnoty. V roce 2011 a 2012 došlo k překročení referenčních hodnot.

Vývoj kritéria dlouhodobých úrokových sazeb lze zhodnotit pozitivně. Hodnoty na Slovensku měly kolísavou tendenci a pohybovaly se pod referenční hodnotou, s výjimkou roku 2012, kdy byla RH překročena o 0,75 p.b.

Negativní výsledky byly zaznamenány v oblasti plnění kritéria veřejného dluhu. Slovensko se pohybovalo před vstupem do eurozóny pod referenční hodnotou, avšak po jeho

vstupu docházelo k nárůstu veřejného dluhu. V roce 2008 byla hodnota veřejného dluhu 27,9 % a v roce 2012 byl tento dluh ve výši 52,7 % HDP.

Negativního vývoje Slovensko dosahovalo také v oblasti plnění kritéria udržitelnosti veřejných financí. Od roku 2009 byly překročeny referenční hodnoty, a to vlivem oslabení fiskální disciplíny vlády SR. Schodek vládních institucí se každým rokem snižuje, v roce 2008 byla hodnota -8 % a v roce 2012 -4,5 %.

Integrace Slovenska do eurozóny přinesla této zemi výhody i nevýhody, což bylo potvrzeno při vývoji sledovaných ukazatelů. Mezi hlavní výhody, které zavedení eura Slovensku přineslo, je pozitivní vývoj HDP a jeho tempo růstu, které od vstupu do eurozóny bylo v kladných hodnotách, kromě roku 2009, kdy došlo k jeho propadu vlivem celosvětové hospodářské krize. Mezi další pozitiva patří růst produktivity práce, příliv zahraničních investic a růst přebytku obchodní bilance. Mezi nevýhody, které sebou euro přineslo, lze podle vývoje ukazatelů zařadit růst míry nezaměstnanosti. Slovensko mělo a má problémy po vstupu do eurozóny s plněním některých konvergenčních kritérií. Po vstupu docházelo k nárůstu inflace a hodnoty schodku vládních výdajů, které přesahují RH. Neustále roste hrubý dluh vládních institucí, který se přibližuje k RH 60 %.

Hypotézu, která byla v úvodu stanovená a dle které je předpokládáno, že přijetí eura na Slovensku přispělo k rychlejšímu hospodářskému růstu, lze potvrdit, protože HDP rostl, ekonomický vývoj byl však doprovázený krizí, která ovlivnila řadu ukazatelů, jako je nezaměstnanost a veřejný dluh.

SEZNAM LITERATURY

Knihy:

CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Měnící se uspořádání světa a nové formy vládnutí*. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1776-6.

CINI, Michelle a Nieves Perez – Solorzano, BORRAGAN. *European Union Politics*. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-954863-7.

DĚDEK, Oldřich. *Historie Evropské měnové integrace od národních měn k euru*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8.

EVROPSKÁ KOMISE. *Pravidelné zprávy Evropské komise za rok 1999, 2000 o české, maďarské, polské a slovenské republice, Pokrok v předvstupním procesu*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2000. ISBN 80-85864-81-9.

FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. ISBN 978-80-87071-07-6.

FÍGEL, Ján a Miroslav ADAMIŠ. *Slovensko na ceste do Európskej unie – Kapitoly a súvislosti*. Bratislava: Centrum pre európsku politiku, 2003. ISBN 80-968148-4-2.

JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praga: CEP, 2010. ISBN 978-80-86547-95-4.

KADEŘÁBKOVÁ, Anna. *Úvod do ekonomické analýzy*. Praha: VŠE, 2001. ISBN 80-0184-8.

KANIOK, Petr a Markéta PITROVÁ. *Česká politika v Evropské unii*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4076-9.

KANIOK, Petr a Markéta PITROVÁ. *Předsednictví: vrcholem rad v EU*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4076-9.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. Ostrava: SOKRATES, 2006. ISBN 80-86572-37-4.

KROUPA, Jiří. *Slovník soudobé politiky a mezinárodních vztahů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-568-7.

KÖNIG, Petr a kol. *Rozpočet politiky Evropské unie*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN 80-74000-11-7.

LALINSKÝ, Tibor. *Analýza konvergenzie slovenskej ekonomiky* 2013. Bratislava: NBS, 2013. ISSN 1337 5830.

PEČINKOVÁ, Ivana. *Euro verzus koruna: Dilemata jednotné měny v době dluhové krize*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-26-56.

PEČINKOVÁ, Ivana. *Euro verzus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 978-80-7325-120-8.

ŠIKULOVÁ, Ivana. *Diskusi o vstupe Slovenska do Európskej únie sa zintenzívňujú*. Bratislava: NBS, 2003. ISSN 1335 0900.

ZBÍRAL, Robert. *Institucionální rámec Evropské unie: Právně-politický pohled*. Praha: Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2007. 239 s. ISBN 978-80-7201-682-2.

Elektronické publikace:

CONSILIUM. *European Council 4. February 2011*. In: *CONSILIUM* [online]. 2011 [cit. 8.3. 2011]. Dostupný z: <http://consilium.europa.eu/pdf/en/11/st00/st000002-re01.en11.pdf>.

CONSILIUM. *Tlačová správa Hospodárske a finančné záležitosti*. In: *CONSILIUM* [online]. 2011 [cit. 11.5. 2004]. Dostupný z: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/SK/ecofin/80571.pdf.

CZECH TRADE. *Zahraniční obchod České republiky v roce 2011* [online]. 2012 [cit. 2.10. 2012]. Dostupné z: http://www.czechtrade.cz/d/documents/01/7-infoservis/analyzy-zo-cr/2012/zahr_obchod_za_rok_2011.pdf.

ČNB. *Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium*. In: ČNB [online]. 2005 [cit. 5.10. 2005]. Dostupný z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/ermII_15_07_2003.pdf.

GFO. *Směrnice EU 97/9 o odškodňování investorů*. In: *GFO* [online]. 1997 [cit. 3.3. 1997]. Dostupný z: <http://www.gfo.cz/files/smerniceep.pdf>.

EUROPEAN COMMISSION. *What we Do*. In: *Ec.europa* [online]. 2010 [cit. 27. 8. 2010]. Dostupný z: http://ec.europa.eu/europeaid/what/index_en.htm.

MS SR. *Výročná správa o členstve SR v EÚ*. In: *Justice.gov* [online]. 2014 [cit. 3.5. 2014]. Dostupný z: https://lt.justice.gov.sk/Attachment/vlastny%20material_doc.pdf?instEID=-1&attEID=62833&docEID=351841&matEID=7018&langEID=1&tStamp=20140213151313597.

NBS. *Generálny zákon o eure a vykonávacie predpisy*. In: NBS [online]. 2010 [cit. 20. 2. 2010]. Dostupný z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK%5CGeneralny_zakon_o_eure_a_komentar_a_vyhlasaky.pdf.

NBS. *Národný plán zavedenia eura v Slovenskej ekonomike*. In: NBS [online]. 2007 [cit. 30.3. 2007]. Dostupný z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_EURO/NP_AJ_MAREC_2007.pdf.

NBS. *Národný plán zavedenia eura v Slovenskej ekonomike*. In: NBS [online]. 2008 [cit. 30.3. 2008]. Dostupný z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_PUBLIK_NBS_EURO/NP_SK_APRIL2008.pdf.

NBS. *Štatistické zásady*. In: NBS [online]. 2014 [cit. 30.5. 2014]. Dostupný z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/STATIST/US/zasady.pdf.

NBS. *Výročná správa 2009*. In: NBS [online]. 2009 [cit. 30. 6. 2009]. Dostupný z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/VyrochnaSprava/VSNBS09.pdf.

OECD. *Economic Survey of Estonia 2009*. [online]. 2009 [cit. 20.4. 2009]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/eco/surveys/economicsurveyofestonia2009.htm>.

ŽĎÁREK, Václav a Jaromír ŠINDEL. *Selected Issues Relating to Real and Nominal Convergence on New EU Member States* [online]. 2011[cit. 13.6. 2011]. Dostupný z: <file:///C:/Users/acer/Downloads/305.pdf>.

WWW stánky:

AKTUALNE.SK. *Cesta do Európskej únie trvala Slovensku od asociačnej dohody po členstvo desať rokov.* In: aktualne [online]. 2010 [cit. 1. 5. 2013]. Dostupný z: <http://aktualne.atlas.sk/pred-deviatimi-rokmi-vstupilo-slovensko-do-europskej-unie-pozrite-sa-co-tomu-predchadzalo/zahranicie/europa/>.

BUSINESSINFO.CZ. *Estonsko: Ekonomická charakteristika země.* In: businessinfo [online]. 2014 [cit. 13.6. 2014]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/estonsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18005.html>.

BUSINESSINFO.CZ. *Slovensko: Zahraničně - politická orientace.* In: businessinfo [online]. 2009 [cit. 1.1.2009]. Dostupný z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/slovensko-zahranicne-politicka-orientace-17585.html>.

CONSILIUM. *Fakta o Radě EU.* In: CONSILIUM [online]. 2014 [cit. 8. 3. 2014]. <http://www.consilium.europa.eu/council/how-is-the-gsc-organised?lang=cs>.

ČNB. *Hospodářská a měnová politika v EU.* In: CNB [online]. 2014 [cit. 5.5. 2014]. Dostupný z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/.

ECB. *Centrální parity vůči euru a kurzy pro povinné intervence v rámci ERM II.* In: ECB [online]. 2007 [cit. 19.3. 2007]. Dostupný z: <http://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2007/html/pr070319.cs.html>.

EURACTIV.CZ. *Europoslanci schválili reformu finančního dohledu.* In: EurActiv [online]. 2010 [cit. 23. 9. 2010]. Dostupný z: <http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/europoslanci-schvalili-reformu-financniho-dohledu-007930>.

EURACTIV.SK. *Slovensko a Európska unia.* In: EurActiv [online]. 2010 [cit. 1. 2. 2010]. Dostupný z: http://www.euractiv.sk/rozsirovanie/zoznam_liniek/slovensko-a-europska-unia.

EUROEKONÓM.SK. *Ekonomika Slovenska 2007.* In: euroekonom [online]. 2007 [cit. 19.3. 2007]. Dostupný z: <http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2007/>.

EUROINFO. *Vzťahy SR – EÚ*. In: euroinfo.gov [online]. 2011 [cit. 30.7. 2011]. Dostupný z: <http://www.euroinfo.gov.sk/vztahy-sr-a-europskej-unie/?pg=2>.

EUROINFO. *Milníky na ceste Slovenska k euru*. In: EuroInfo [online]. 2011 [cit. 2. 4. 2011]. Dostupný z : <http://www.euroinfo.gov.sk/milniky-na-cesta-sr-k-euro/>.

EUROMENA. *Hotovosť a ochrana spotrebiteľov*. In: Euromena [online]. 2010 [cit. 30.3. 2010]. Dostupný z: <http://www.euromena.sk/hotovost-a-ochrana-spotrebiteľov/9592s>.

EUROPA – PŘEHLED PRAVNÍCH PŘEDPISU. Na cestě k důraznější evropské reakci na katastrofy. In: *Europa* [online]. 2011[cit. 9. 2. 2011]. Dostupný z: http://europa.eu/legislation_summaries/environment/civil_protection/ah0007_cs.htm.

EUROSKOP.CZ. *Přístupové smlouvy*. In: Euroskop [online]. 2003 [cit. 14. 10. 2003]. Dostupný z: <https://www.euroskop.cz/205/sekce/pristupove-smlouvy/#obsah>.

EUROSTAT. *Direct investment flows as % of GDP* [online]. 2014 [cit. 28.5. 2014]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00046&language=en>.

EUROSTAT. *HICP - inflation rate* [online]. 2014 [cit. 28.5. 2014]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tec00118&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>.

EUROSTAT. *Employment rate*. In: epp.eurostat.ec.europa [online]. 2014 [cit. 28.5. 2014]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdec420&language=en>.

EUROSTAT. *GDP per capita in PPS*. In: epp.eurostat.ec.europa [online]. 2014 [cit. 1.6. 2014]. Dostupný z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>.

EUROSTAT. *General government gross debt*. In: epp.eurostat.ec.europa [online]. 2014 [cit. 1.6. 2014]. Dostupný z:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdde410&plugin=1>.

EUROSTAT. *Goods and services, imports and exports*[online]. 2014 [cit. 28.5. 2014].

Dostupný z:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00110&language=en>.

EVROPSKÁ KOMISE. *Nová energetická strategie*. In: *Ec.europa* [online]. 2010 [cit. 12. 11. 2010]. Dostupný z: http://ec.europa.eu/news/energy/101112_cs.htm.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Evropský semestr: nový mechanismus pro makroekonomickou koordinaci*. In: *Europarl.europa* [online]. 2012 [cit. 1. 4. 2012]. Dostupný z:

<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/content/20111129FCS32711/2/html/Evropsk%C3%BD-semestr-nov%C3%BD-mechanismus-pro-makroekonomickou-koordinaci>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Poslanci EP*. In: *Europarl.europa* [online]. 2014 [cit. 19. 2.2014]. Dostupný z:

<http://www.europarl.europa.eu/meps/cs/search.html?politicalGroup=2948> .

MF SR. *Zavedení eura*. In: *finance.gov* [online]. 2007 [cit. 24. 9. 2007]. Dostupný z:

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?catID=3852>.

MV SR. *Predvstupový proces*. In: *minv* [online]. 2007 [cit. 30.6.2007]. Dostupný z:

<http://www.minv.sk/?predvstupovy-proces>.

MZV SR. *Organizačná štruktúra*. In: *Foreign.gov* [online]. 2014 [cit. 1. 1. 2014]. Dostupný z: http://www.foreign.gov.sk/sk/ministerstvo/organizacna_struktura.

MZV SR. *Životopis ministra*. In: *Foreign.gov* [online]. 2014 [cit. 1. 5. 2014]. Dostupný z:

http://www.foreign.gov.sk/sk/ministerstvo/minister-zivotopis_ministra.

NBS. *Analýzy slovenského finančného sektora 2004 - 2013*. In: NBS [online]. 2014 [cit. 14.5. 2014]. Dostupný z: <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/analyzy-slovenskeho-financneho-sektora#2>.

NBS. *Informácia o výslednej štruktúre štartovacieho balíčka*. In: NBS [online]. 2008 [cit. 30.3. 2008]. Dostupný z: http://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/tlacove-spravy/detail-spravy/_informacia-o-vyslednej-strukture-startovacieho-balicka/bc.

PAS. *Správa o globálnej konkurencieschopnosti*. In: alianciapas [online]. 2014 [cit. 30.5. 2014]. Dostupný z: http://alianciapas.sk/category/pravidelne_aktivita/sprava_o_globalnej_konkurencieschopnosti/.

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM. *Administrativní členění NUTS – Slovensko*. In: RIS [online]. 2014 [cit. 14. 2. 2014]. Dostupný z: <http://www.risy.cz/cs/administrativni-cleneni-nuts-slovensko>.

STATISTICS. *Zahraničný obchod podľa mesiacov v rokoch 2004 – 2014*. In: portal.statistics [online]. 2014 [cit. 14.5. 2014]. Dostupný z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=16555>.

VLÁDA ČR. *Strategie Evropa 2020*. In: vlada [online]. 2014 [cit. 14.6. 2014]. Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/strategie-evropa-2020-78695/>.

Seznam zkratek

EBOP	Evropská bezpečnostní a obranná politika
ECB	Evropská centrální banka
EEA	Evropský hospodářský prostor
EK	Evropská komise
EMU	Evropská měnová unie
EP	Evropský parlament
ER	Evropská rada
ERM	Mechanismus směnných kurzů
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
JEA	Jednotný evropský akt
MMF	Mezinárodní měnový fond
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
NATO	Severoatlantická aliance
NBS	Národní banka Slovenska
NKV	Národní koordinační výbor
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PPS	Parita kupní síly
PV	Pracovní výbor
SK PRES	Předsednictví Slovenska
SKK	Slovenská koruna
SR	Slovenská republika
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
WTO	Světová obchodní organizace

Seznam tabulek, grafů, obrázků

Seznam tabulek

Tab. 2.1: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 1. pololetí roku 2000

Tab. 2.2: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 2. pololetí roku 2000

Tab. 2.3: Otevřené a uzavřené kapitoly v 1. pololetí roku 2001

Tab. 2.4: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 2. pololetí roku 2001

Tab. 2.5: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 1. pololetí roku 2002

Tab. 2.6: Otevřené a uzavřené negociační kapitoly v 2. pololetí roku 2002

Tab. 2.7: Politické skupiny Evropského parlamentu 2009 - 2014

Tab. 3.1: Etapy přijetí společné měny euro

Tab. 3.2: Přehled plnění konvergenčních kritérií v letech 2005 – 2008

Tab. 4.1: HDP na obyvatele v PPS v období 2005 - 2012

Tab. 4.2: Hospodářský růst v období let 2005 - 2012 (% změna oproti předcházejícímu roku)

Tab. 4.3: Komparativní cenová hladina v období let 2005 – 2012

Tab. 4.4: Míra nezaměstnanosti v období let 2005 - 2012

Tab. 4.5: Míra zaměstnanosti v období let 2005 - 2012

Tab. 4.6: Hrubé domácí výdaje na vědu a výzkum v období 2005 - 2012

Tab. 4.7: Otevřenost ekonomik v období let 2005 – 2012

Tab. 4.8: Vývoz zboží a služeb v období let 2005 – 2012

Tab. 4.9: Dovoz zboží a služeb v období let 2005 – 2012

Tab. 4.10: Obchodní bilance v období let 2005 - 2012

Tab. 4.11: Příliv přímých zahraničních investic v období let 2005 – 2012

Tab. 4.12: Harmonizovaný index spotřebitelských cen (roční průměry v %) v období let 2005 - 2012

Tab. 4.13: Výnosy do splatnosti 10letých státních dluhopisů na sekundárním trhu 2005 – 2012

Tab. 4.14: Vývoj přebytku/schodku veřejných financí v období let 2005 - 2012

Tab. 4.15: Vývoj veřejného dluhu v období let 2005 - 2012

Seznam grafů

Graf 4.1: Vývoj inflace ve vybraných zemích EU (12 - měsíční průměr meziroční HICP inflace v %)

Graf 4.2: Vývoj dlouhodobé úrokové míry ve vybraných zemích EU (12 - měsíční průměr v %)

Seznam obrázků

Obr. 2.1: Koordinace integračního procesu na Slovensku

Obr. 2.2: Ústřední orgány státní správy a NR SR v procesu integrace SR do EU

Obr. 3.1: Národní strana slovenských euromincí

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě, dne 15.7.2014

Bc. Karina Hurtuková